

A votják nyelv orosz jövevényszavai

I

Bevezetés

1. Dolgozatomban a votják (udmurt) népnyelv orosz jövevényszavait kíséreltem meg összegyűjteni, rendszerezni, átvételük kritériumait megállapítani, nyelv- és művelődéstörténeti tanulságaikat kifejteni.

A „népnyelv” terminus azt jelzi, hogy a votják irodalmi nyelv újabb orosz jövevényszavainak tárgyalását mellőztem. Ennek oka, hogy: egyrészt e téren a teljességre való törekvés hiábavaló lett volna, másrészt ezek a szavak nap mint nap, s többnyire változatlan formában kerülnek át elsősorban a votják írott nyelvbe, így nyelvi tanulsággal nem szolgálnak. Inkább idegen szavaknak tekinthetők.

A votják népnyelv rendelkezésre álló valamennyi fontosabb szótárát és szövegét feldolgoztam (l. részletesen a rövidítések jegyzékében). Ezek ТУЕП-ЛАСИНА néhánylapos mutatóját kivéve közel félszázados közlések, a mai nyelvben (bizonyára a népnyelvben is) ennél több orosz jövevényszó van, de vizsgálatuk megfelelő források hiánya miatt nem lehetséges.

2. Dolgozatom két részből áll. Az I. rész tartalmazza a szójegyzéket, a II. a hangmegfeleléseket, hangtörténeti megjegyzéseket, az átvételek fonológiai és morfológiai sajátosságait, a jövevényszavak szófaji és nyelvjárási megoszlását, kultúrtörténeti tanulságait.

A források eredeti hangjelölését mindenütt megtartottam, csak MUNKÁCSI hangjelölésén végeztem el a MSzFE. (46.1.) által végrehajtott korszerűsítéseket.

Szójegyzék

Az összegyűjtött szavakat betűrendben közlöm. A szójegyzék nem tartalmazza azokat a szavakat, amelyek csak egyházi nyomtatványokban találhatóak, a tulajdonneveket és a bizonytalan vagy vitatott etimológiájú szavakat.¹

A szócikk felépítése: sorszám, adat, nyelvjárás, jelentés, forrás. Új sorban az orosz alak, majd az esetleges magyarázat következik.

Címszóul lehetőleg a glazovi vagy a szarapuli nyelvjárás alakjait választottam, mivel ezek a nyelvjárások állnak legközelebb az irodalmi nyelvhez, és anyagomban is ezek vannak a legnagyobb mennyiségben képviselve.

Jelentésként mindenütt a forrásmű eredeti értelmezését közlöm. MUNKÁCSI, WICHMANN és WIEDEMANN szótáraiból való idézéskor, mivel ezek betűrendesek, a lapszámot nem közlöm.

¹ Ezeket a későbbiek folyamán külön dolgozatban fogom tárgyalni.

Az orosz szavakat a közkézen forgó orosz értelmező és orosz—magyar szótárakból idézem.

A hangmegfelelések és egyéb jelenségek magyarázatát egyedi eseteket kivéve általában a II. rész megfelelő fejezetei tartalmazzák.

a

1. *a* G., M. 'aber' (WICHM.); S. (ТЪЕПЛ.: Vopr. 301.); Szl. (uo. 289.); T. (uo. 296.) 'a'

< or.: *a* ua.

2. *afisár* U., 'katonatiszt, offizier' (MUNK.)

< or. *офицер* ua.

3. *agilskoj* M., *agilski* Sz. M. K., *aglanskoj* Sz., 'angol, angolországi; english, engländisch' (MUNK.)

< or. *английский* ua.

A változatos alakok a kétszeres mássalhangzótorlódás feloldása által jöttek létre. Az *-oj* végű alakok északi orosz nyelvjárásból származnak, az *-i* végű feltehetőleg az orosz köznyelvből, a melléknév *-j* végződésének a votjákban végbement lekopásával.

4. *aglican* Sz. 'angol ember, angol földi; engländer' (MUNK.)

< or. *англичанин* plur. gen.: *англичан* ua.

A votják szó az orosz plur. gen. átvétele. A szóbelseji mássalhangzótorlódás feloldódott.

5. *amiñ* U. 'amen' (WICHM.); *amiñ:a.Inmarä!* K. 'Inmar istennek epithetonja, amely nyilván az egyházi „ámen” szónak félreértéséből keletkezett; epitheton zum gottesnamen *Inmar* (wahrscheinlich aus dem kirchlichen „amen”); *omiñ karini* J., 'tisztelegni, tiszteletet kifejezni meghajlás és homlokérintés által; compliment machen, ehre erweisen durch verbeugung und stirnberührung' (MUNK.)

< or. *аминь* 'amen'

Az imádságok végén elhangzó *аминь* szónál a pravoszláv hívók meghajlással fejezik ki tiszteletüket. Feltehetőleg ez a szokás szolgált alapjául a J. kifejezés jelentésképződésének. A *karini* szó jelentése 'tenni, csinálni'.

6. *añe's* K. 'anis' (WICHM.: Vok. 2.); *anis* ua. (WIED.)

< or. *анис* 'Pimpinella Anisum'.

WIEDEMANN *i* előtt nem jelöli külön jellel az *ñ* palatalizáltságát. (Vö. UOTILA: SUST. LXV, IX.)

7. *arbuз* K. 'görögdinnye; wassermelone' (MUNK.); S. ua. (ТЪЕПЛ.: Vopr. 301.)

< or. *арбуз* ua.

b

8. *bačko* K. 'atyuska (a papnak címe a megszólításban); väterchen (ansprache an einen geistlichen)' (MUNK.)

< or. *бачка* 'сокращенное батюшка, отец'

9. *badjan* J. K., 'badjánfű, gyökönkē (valeriana, sternanis); baldrian, katzenwurz' (MUNK.); *baddan* MU., ua. (WICHM. SUSA. XI, 15. idézi: JEM. 40.)

< or. *бадьян* 'Illicum anisatum'.

A MU. szó összeolvadással keletkezett a *badjan*-ból (vö. JEM. 40.; UOTILA. 385.)

10. *bagranitsa* 'purpur' (WIED.)

< or. *багряница* ua.

11. *bakatir* Sz., M. 'hős; held' (MUNK.); *bogatir* J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 228.)

< or. *богатырь* ua.

A szó az oroszban is jövevény: az ótörök *bayatur* átvétele (VASMER, I. 99.). Első látására úgy vélhetnénk, hogy a votják szó is valamely török nyelvből származik. Az elsőként számba vehető tatárban a szó *batâr* alakban van meg, jelentése 'bátor, hős'. (Megjegyzendő, ez a szó is átkerült a votjákba: *batir* Sz., K. 'erős, hatalmas, vitéz' (MUNK.).) Persze más török nyelv is lehetne az átadó, de így sem magyarázható az *i ~ u* megfelelés. A török nyelvekben a szó inkább melléknévi szerepekben használatos, míg a votjákban és az oroszban csak főnévi használata ismert. Az oroszból való származtatás esetén nem okoz problémát az utolsó szótag magánhangzója sem. Az orosz *g ~ votják k* megfelelést pedig azzal magyarázhatjuk, hogy az intervokális *g*-t némely orosz nyelvjárásban *γ*-nak ejtik (Russzkaja Dialektologija, 72.), és ezt helyettesítette a votják *k*-val. (Vö. az orosz *ch ~ votják k* megfelelést.)

12. *balabajka* G. 'zither' (WICHM.: SUSA. XIX, 157.)

< or. *балалайка* ua.

13. *balžan* Sz. 'balzsam; balsam' (MUNK.)

< or. *бальзам* ua.

Nem eredeti orosz szó. Az oroszba feltehetőleg a németből került I. Péter korában (Et. szl. rusz. jaz. I/2, 28). A ž másodlagosan *z*-ből fejlődött (UOTILA, 186; WICHMANN, Vok. 2.).

14. *bandurka* G., 'hegedű; geige, violine' (MUNK.)

< or. *бандура* 'ukrán húros hangszer'.

A *-ka* votják kicsinyítő képző (vö. JEM. 26.).

15. *barin* G., 'барин' (ТУЕPL. Vopr. 283.)

< or. *барин* ua.

16. *barkat* Sz. 'bársony; sammet' (MUNK.)

< or. *бархат* ua.

17. *barskoj* J. 'herrschaftlich' (MUNK.: SUST. CII, 397.)

< or. *барский* ua.

18. *betšova* : *betšova-val* G. 'das seitenpferd vor dem wagen' (WICHM.)

< or. *бечева* 'kötél, zsineg'.

A jelentésváltozás érthető: jelzőjét a ló az istrángul szolgáló kötéltől kapta.

19. *beda* 'not' (WIED.); *bedmyny* 'elend werden, in not geraten' (WIED.)

< or. *беда* 'not'; *беднеть* 'verarmen'.

A votják ige MUNKÁCSI (НУК. XVIII, 429.) szerint az orosz igéből népetimológiával keletkezett: a votják *m* igeképző hatására vált az *n > m*-é. Nagyobb a valószínűsége annak, hogy az ige a votjákba átkerült orosz főnévből a votjákban képződött. A votják ige jelentése közelebb áll a főnévéhez, mint az orosz igééhez. A votják *mj(nj)* igeképzőről l. Gramm. Udm. 243.

20. *belet* Sz. 'billet, cédula, jegy; billet' (MUNK.); *bilet* B. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 166.)

< or. *билет* ua.

21. *berog* G. 'ufer' (WICHM.)

< or. nyj. *берѣз* ua.

Az északi orosz nyelvjárásokban gyakori, hogy a palatális mássalhangzó után álló *e* o-ra változik. (KUZN. Dial. 45.)

22. *bes* 'teufel' (WIED.)

< or. *бес* ua.

23. *besmen bezmen* Am., Sz. 'körtefont, csapófont, mázsáló; schnellwaage' (MUNK.)

< or. *безмен* 'mérleg'.

A szó török *wezmin*-ből az oroszban alakult, és onnan került a votjákba (Et. szl. rusz. jaz. I/2, 77.).

24. *bilagoslaviti*- Sz. 'áldani, megáldani; segnen' (MUNK.)

< or. *благословити* ua.

A *-ti-* votják igeképző (l. Jem. 68; Gramm. Udm. 248.).

25. *bilat* G. Sz., *bilod* J., *bilat* K. 'kicsapongó, parázna, kurva, kurvafi; ausschweifend, hurerisch, hurer, hure' (MUNK.); *bilatjask*- Sz. 'kurválkodni; hurerei treiben' (MUNK.)

< or *блядь* ua.

A votják szóban a szóeleji mássalhangzó-torlódás másodlagos magánhangzó kifejlődésével oldódott fel.

A G., Sz., K. szavak szóvégi *t*-jét az magyarázza, hogy az oroszban a zöngés mássalhangzók abszolút szóvégen zöngétlenülnek. A J. szóban depalatalizáció történt. Ez szórványosan más szavakban is előfordul.

A Sz. igében a *-jask*- képzőbokor, *-sk*- eleme gyakorító képző (vö. JEM. 65 és kk.).

26. *bitto* Sz. 'mintha, olyanformán mint; wie wenn, als wenn, gleichsam, so wie' (MUNK.); *bitto* T. ua. (TYEPL. Vopr. 297.)

< or. *бытьто* ua. (VASMER I.136); *bitmmo* ua. (KALIMA: SUST. XXIX, 45).

Az orosz hangsúlyos *u*-nak nem ritka az *i* megfelelése. A T. szó *i*-je talán a *t* hatására keletkezett korábbi *i*-ből.

27. *bogač* Szl. 'богач' (TYEPL. Vopr. 292.)

< or. *богач* ua.

28. *bojar* Sz. 'előkelő ember, úr; vornehmer, herr' (MUNK.); K. ua. (MUNK.: SUST. CII, 210); Sam. ua. (uo. 168)

< or. *боярин* plur. acc. gen. *бояр* ua.

A votják szó feltehetőleg az orosz plur. gen. acc. átvétele. A többi *in* képzős orosz szót is hasonló alakban vette át a votják.

29. *borozna* K. 'barázda; furche' (MUNK.)

< or. D-i nyelvjárások: *борозна* ua.

30. *kik bratojos* G. 'два брата' (MUNK. 294); *bratja* M. 'bruder' (WICHM.); *brat* J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 566); *brattosiz* Szl. 'братья' (TYEPL. Vopr. 289)

< or. *брат* plur. nom. *братья* ua.

A M. és Szl. szó az orosz plur. nom. átvétele. A G. szó *jos*, a Szl. szó *os* eleme a többes szám jele a votjában. A Szl. szó *-iz* eleme Px.Sg.3 vagy Px.Pl.3, mely itt determinatív szerepben jelenik meg. Az eredeti magánhangzós szóvég a Szl. szóban a többesjel magánhangzójával összevonódva kopott le.

31. *bukva* (buchstabe' (WIED.)

< or. *буква* ua.

32. *bulka* Sz. 'zsemlye; semmel' (MUNK.); J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 272)

< or. *булка* ua.

33. *bumažnik* K. 'pénztárca' (MUNKÁCSI: NyK, XVIII, 430)

< or. *бумажник* ua.

Az orosz *n* a votjákban depalatalizálódott.

34. *bunaga*, *bunagi* Sz. 'papiros; papier' (MUNK.); *gumaga* G. ua. (WICHM.: SUSA. XI, 90); *bumaga* ua. (MUNK.: SUST. CII, 406)

< or. *бумага* nyj.: *гумага* (VASMER I. 144) ua.

A Sz. szóban az or. *m* > *n*-né változott. Szórványosan másutt is találunk ilyen változást (vö. TYEPL. 31; UOTILA, 219). Az *i* végű szó lehet az orosz többes szám átvétele.

35. *buris* Sz. M. *büris* U. 'gerenda; balken' (MUNK.)

< or. *брус* ua.

A votják szavakban feloldódott a szóeleji mássalhangzó-torlódás, és a magánhangzók metatézisen estek át.

36. *burlak* M. 'munkás' (MUNK.)

< or. *бурлак* 'hajóvonató munkás'.

37. *butulka* K. 'palack, butélia; flasche, bouteille' (MUNK.)

< or. *бутылка* ua.

Az *i* ~ *u* váltakozás eredeti votják szavakban is előfordul (TYEPL. 30).

č, č̣, č̣̣

38. *tšattša* G. 'wald' (WICHM.); *čatča* G. ua. (MUNK.); *čačča* G. ua. (TYEPL. Vopr. 282); *tašša* B. ua. (JEM. 45); *tašja* B. ua. (TYEPL. Vopr. 288); *tšatšja* J. ua. (WICHM.: SUSA. XI, 105); *čačča* Szl. ua. (TYEPL. Vopr. 291)³

< or. *чаща* 'sűrű erdő'.

39. *tšaj* G. U., *tšaj* J. M. Sz., *taj* 'thee' (UOTILA: 28); *čaj* U., *taj* 'tea; thee' (MUNK.); *čaj* T. ua. (TYEPL. Vopr. 298)

< or. *чай* ua.; nyj.* *meŭ* ua.

A *taj* szó az északi orosz nyelvjárási alakot tükrözi.

40. *čajnik* K. 'чайник' (MUNK. 580)

< or. *чайник* 'teáskanna'.

41. *čakot* G. 'sorvadás, száraz betegség; schwindsucht, auszehrung' (MUNK.)

< or. *чахотка* 'tüdőbaj'.

A votják szóalak létrejöttét úgy magyarázhatjuk, hogy a votjákban az eredeti orosz szóból elvonódott egy feltételezett tóalak, ugyanis *-ka* kicsinyítő képző nemcsak az oroszban, hanem a votjákban is van (JEM. 26).

42. *car* G. 'царь' (TYEPL.: Vopr. 286)

< or. *царь* 'cár'.

43. *tšarka* J. 'branntweinglas' (WICHM.); *čarka* K. ua. (MUNK.); *tarka* Szam. ua. (MUNK.: SUST. CII, 435)

< or. *чарка* 'boros pohár'

A votják szókezdő *t*-ről l. a 39. szócikk megjegyzését.

² A szójegyzékben együtt közlöm a *č*, *č̣* és *č̣̣*-vel kezdődő szavakat, mivel egyrészt forrásaim hangjelölése nem egységes, másrészt ezek az affrikáták nyelvjárásonként váltakoznak, a különböző változatokat azonban nem lett volna érdemes egymástól elkülöníteni.

³ Az affrikáták megfeleléseire vonatkozó megjegyzéseket általában a dolgozat második részének „Az orosz hangok votják megfelelései” című fejezete tartalmazza.

44. *carstvo* G. 'цaствие' (MUNK. 502; TŸEPL.: Vopr. 287)
 < or. *цaрство* 'cárság'.
45. *čas* G. K. 'óramű, óra; uhr, stunde' (MUNK.); *čas* S. ua. (TŸEPL.: Vopr. 401); *tšas* Sz. 'stunde' (MUNK.: SUST. CII, 20)
 < or. *чac* 'óra (időegység)'.
46. *časše* G. 'часть acc.' (TŸEPL.: Vopr. 285)
 < or. *часть* 'rész'.
- A votják szó -*se* eleme: Px.3SgAcc. A szóvégi mássalhangzó-torlódás egyszerűsödése már az északi orosz nyelvjárásokban bekövetkezhetett.
47. *čaša* G., *čaša* Sz. 'csésze; schale, napf' (MUNK.)
 < or. *чаша* ua.
48. *čaška* Sz., *čaška* M. 'liget, sűrű erdő; hain, dicker wald' (MUNK.); *tšaška* J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 273)
 < or. *чашка* ua.
49. *tšaž* Sz. MU. M. U. I. alább (UOTILA: 190); *čaž* Sz., *čaž* J. K. 'a szekértengely végeitől a szekérrudak végeihez vont kötelek v. szíjak; strick od. riemen, der mit dem einem ende an der vorderachse und mit dem andern an der deichsel befestiges ist' (MUNK.)
 < or. *тяж* ua.
50. *čelovaničnik*, *čelovaničnik* Sz. 'csapláros, kocsmáros; schenkwirt' (MUNK.)
 < or. *целовальник* ua.
51. *tšert* G., *tšerk* J. 'kirche' (WICHM.); *tšerkou* U., *tšerik* MU., *tšerk* M. Sz. ua. (UOTILA: 347); *čerk* Sz., *čerkol* K., *čerkou*, *čirkou* ua. (MUNK.)
 < or. *церковь* ua.
- A hangmegfelelések magyarázataát a második rész már idézett fejezetében közlöm.
52. *čerkul* K. 'körző; zirkel' (MUNK.)
 < or. *циркуль* ua.
53. *tšernilo* 'tinte' (WIED.)
 < or. *чернило* ua.
54. *čerod* Sz., *čerot* K., *čirod* 'sor, rend; reihe' (MUNK.)
 < or. *чepød* ua.
55. *tšerpan* 'schöpfkelle' (WIED.)
 < or. *чepнaть* 'schöpfen'.
- A votják főnév az orosz ige tövéből az -*n* votják deverbális nomen képző (Gramm. udm. 111) segítségével alakult.
56. *četverik* Sz. 'csütörtök; donnerstag' (MUNK.)
 < or. *четверг* ua.
57. *tšetvert* G. 'viertel' (MUNK.: SUST. CII, 271); *tšetvert* 'ein hohlmass' (WIED.)
 < or. *четверть* 'viertel (getreidemass)'.
58. *čigan* Sz., K. 'cigány, átvitt en: csaló, kópé; zigeuner, t r o p i s c h: betrüger, schelm' (MUNK.)
 < or. *чиган* ua.
59. *tšisto* G. 'ganz, alle' (MUNK.: SUST. CII, 98); Sz. ua. (uo. 5); *čisto*, *čistoj* M. ua. (MUNK.); *tšistoj* J. ua. (WICHM.); *čisto* T. 'очень' (TŸEPL.: Vopr. 296)
 < or. *чистый* 'tisztá', *чисто* 'tisztán'.
- A jelentéskülönbség csak az első pillanatban tűnik nagynak, de ha meggondoljuk, hogy a magyar *tiszta*, *tisztán* szavaknak is van fokozó értelme

(vö. ÉSz. VI, 685–6), akkor a jelentésváltozás érthetővé válik. Szemléleti alapja az lehetett, hogy ami *tiszta*, az *teljesen* egyforma, *minden* része ugyanolyan.

60. *čistiť kar-* S. 'чистить' (TYEPL.: Vopr. 302)

< or. *чистити* 'tisztítani'.

A *kar-* ige jelentése 'tesz, csinál'. Sokszor a votják ennek segítségével veszi át az orosz igét. Ilyen esetekben csak a *kar-* igét ragozza.

61. *tšort* G. 'teufel' (WICHM.); *tšort* G. ua. (MUNK.: SUST. CII, 66); *čort* Sz. ua. (MUNK.)

< or. *чѣрт* ua.

62. *čot* Sz., *čot* 'szám, számolás; zahl, rechnung' (MUNK.)

< or. *счѣт* ua.

A *č* bizonyára az or. *s* hatására kakuminálódott.

63. *tšurka* 'klotz' (WIED.)

< or. *чурка* ua.

d

64. *da* M. 'és; und' (MUNK.); B. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 180); Szl. ua. (TYEPL.: Vopr. 290)

< or. *да* 'ja, und, aber' (VASMER I. 325).

65. *darmojed* G. 'ingyenélő, parazita' (TYEPL.: Vopr. 285)

< or. *дармоед* ua.

66. *davaj* G. 'давай' (TYEPL.: Vopr. 284); Szl. ua. (uo. 292); *dai* MU. 'gebt' (WICHM.: SUSA. XIX, 25); *vai* (< *davai*) Sz. 'wohlan' (MUNK.: SUST. CII, 619)

< or. *давай* 'gyerünk'.

A szó az oroszban a *дашь* 'adni' ige imperativusa, másodlagosan az imperativus segédszavává vált, részben ilyen szerepben vette át a votják is.

67. *dijak* 'schreiber' (WIED.); *djak* G. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 121)

< or. *дьяк* ua.

68. *dijakon* Sz. 'diákonus' (MUNK. 208)

< or. *дьякон* ua.

69. *děranča* Sz., *děranča* K. 'vékony deszka vagy lé; dühne bretchen od. latten' (MUNK.); *drantša* 'behobeltès Brett' (WIED.)

< or. *драница* ua.

A Sz. és K. szóban a szóeleji mássalhangzó-torlódás feloldódott. A második, illetve harmadik nyílt szótag magánhangzója kiesett, ezt elősegíthette az a tény is, hogy a votjában a hangsúly a szó utolsó szótagjára esik (Gramm. udm. 47).

70. *dřob* Sz. J. 'sörét; schrot' (MUNK.); *dřob* MU. 'hagel' (WICHM.: SUSA. XIX, 22)

< or. *дробъ* 'sörét; pergés'.

71. *dokazal kar-* 'beweisen, zeigen, nachweisen' (WIED.)

< or. *доказати* ua.

A *kar-* ige jelentése 'tesz, csinál'.

72. *dolig* G. 'adósság, tartozás; schuld' (MUNK.); *dolg* G. ua. (TYEPL.: Vopr. 285)

< or. *долг* ua.

73. *dom* 'haus' (WIED.)

< or. *дом* ua.

74. *donošenja* 'bericht, unterlegung' (WIED.)
 < or. доношение ua.
75. *drak* MU. 'freund' (WICHM.: SUSA. XIX, 53)
 < or. друг ua.
 A votják szóvégi *k* az orosz kiejtést tükrözi.
76. *dubet's* G. 'klöppel am dreschfliegel' (WICHM.); *dibež* Sz., *dubeč* K. ua. (MUNK.); *džbet's* J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 201)
 < or. дубец ua.
77. *dumať kar-* B. 'denken' (WICHM.: SUSA. XIX, 180)
 < or. думать ua.
78. *duško* Sz. 'kissé hajlott deszka; ein wenig gebogenes brett' (MUNK.); *doska* G. 'deszka' (TYEPL.: Vopr. 287)
 < or. доска ua.
79. *dožod* G. 'bevétel, jövedelem' (TYEPL.: Vopr. 283)
 < or. доход ua.
 Az orosz *-x* általános megfelelője *k*, az ettől való eltérést itt az okozhatta, hogy a szöveg, amelyben a szó előfordul oroszból való fordítás.
80. *dragom (mañer)* MU. 'dragon' (WICHM.: SUSA. XIX, 32)
 < or. драгун 'dragonyos(katona)'.
 Az or. *n* ~ votják *m* megfelelést a mondatfonetikai helyzet okozta.
81. *durmanĳa* 'napraforgó; sonnenblume' (MUNK.)
 < or. дурман 'Datura stramonium'.
 A *-ka* votják kicsinyítő képző (JEM. 107).
82. *durug* Sz., *drug* K., *zdrug* G. 'egyszerre, hirtelen; plötzlich' (MUNK.); *druk* T. ua. (TYEPL.: Vopr. 300); *zdruk* ua. (WIED.); *zdrug* ua. (MOGILIN: TYEPL. Pisz. 287)
 < or. друг ua.
 A kiejtés megkönnyítésére a *v* egyes változatokban kiesett, másokban *z*-vé hasonult. A szóvégi *g* még az oroszban zöngétlenülült.
83. *dvojnĳik* 'zwilling' (WIED.)
 < or. двойник ua.
84. *dvorec* G. 'palota' (TYEPL.: Vopr. 287)
 < or. дворец ua.

d

85. *dadaj* J. M. Sz., *dadaj* U. MU., *dadaj* K. 'onkel' (WICHM.: Vok. 4); *дядяй 'отец'* (PALLAS:TYEPL. Pisz. 80)
 < or. дядя 'bácsi, nagybácsi'.
 A votják szó *j*-je kicsinyítő képző, amely főként rokonságnevekkel kapcsolatban használatos (Gramm. udm. 119).
86. *dar* K. 'gyep, száraz fű; rasen, trocken gras' (MUNK.)
 < or. дѣрн ua.
87. *ďavol* Am., *javol* Sz. 'ördög; teufel' (MUNK.)
 < or. дьявол ua.
 A Sz. szóban a szóeleji mássalhangzó-torlódás feloldására a *d* kiesett.
88. *derevĳa* Szl. 'falú' (TYEPL.: Vopr. 290)
 < or. деревня ua.

e

89. *žrumka* K. 'kis pálinkás pohár; kelines branntweinglas' (MUNK.);
žrumka, *rumka* J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 385, 427)

< or. *рюмка* ua.

A votjákban csak újabban jelent meg a szókezdő *r*, ezért néha eléje toldalék hang fejlődött (JEM. 34).

90. *eššo* G., Szi *eššo* S. 'még' (TYEPL.: Vopr. 284, 292, 303); *ešo* M.,
eššo J. 'noch' (WICHM.); *eššo* UB. ua. (MUNK.: SUST. CII, 220); *iššo* G. Sz. ua.
(uo. 75, 80)

< or. *ещё* ua.

Az *i* kezdetű alakok az orosz köznyelvi kiejtést tükrözik.

g

91. *gajtan* K. 'zsinór, madzag' (MUNKÁCSI: NyK. XVII, 296)

< or. *гайтан* ua.

92. *gir*, *ger* K. 'súlyvas; gewichteisen' (MUNK.)

< or. *гиря* ua.

A szónég problémájáról l. a második rész megfelelő pontját.

93. *girvonka* Sz., *girvenka* K. 'font; pfund' (MUNK.)

< or. *гирвенка* ua.

A votjákban a szóeleji mássalhangzó-torlódás feloldódott, az így keletkezett második nyílt szótag magánhangzója kiesett.

94. *gírob* Sz. 'sír; grab' (MUNK.)

< or. *гроб* ua.

95. *golóp* Sz. 'lazac, jászponty; alant' (MUNK.)

< or. *головь* ua.

A szónévi mássalhangzó csoport még az átadó orosz nyelvjárásban *f*-é egyszerűsödött, ennek pedig szabályos votják megfelelője a *p*.

96. *gólík* G., *gólík*, *gőlík* J. 'nackt' (WICHM.); *golíš* Sz., *golěš* K. ua.
(MUNK.); *gólík* T. ua. (TYEPL.: Vopr. 297)

< or. *голыї* ua.

A votják szavakban az orosz melléknévi végződés az *ik*, illetve *iš* kicsinyítő képzőkkel (JEM. 107, 110) helyettesítődött.

97. *gonets* 'postknecht' (WIED.)

< or. *гоней* ua.

98. *gorbun* 'buckelig' (WIED.)

< or. *горбун* 'buckeliger mensch'.

99. *gortšitsa* 'senf' (WIED.)

< or. *горчица* ua.

100. *gortšitšnoj* 'senf-' (WIED.)

< or. *горчичный* ua.

101. *goriča* Sz. 'kemencés szoba; stube mit einem ofen' (MUNK.)

< or. *горница* ua.

A votják szóban hangátvetés történt.

102. *gorib* G. K. '1. púp, görbe hát; buckel, höcker; 2. púpos, görbe hátú; buckelig' (MUNK.)

< or. *горб* 'púp'.

A votjákban a szónak melléknévi jelentése is van, ez azért lehetséges, mert a votjákban nincs külön formai kifejező eszköze a melléknévnek.

103. *gorlo* 'gurgel' (WIED.)
 < or. *gorlo* ua.
104. *gorod* Sz. 'város; stadt' (MUNK.); J. K. ua. (MUNK.: SUST. CII, 272, 283)
 < or. *gorod* ua.
105. *gosudar* G. 'kaiser' (WICHM.), *dosudar* G. ua. (TYEPL.: Vopr. 285)
 < or. *gocyдарь* ua.
- A *d* kezdetű változatban bizonyára a szóbelseji *d* asszimiláló hatása érvényesült.
106. *gosudarstvo* G. 'állam' (TYEPL.: Vopr. 287)
 < or. *gocyдарство* ua.
107. *goršok* Sz., *güršok* K., *geršok* M. 'fazék' (MUNK.); *göršok* G. 'Topf' (MUNK.: SUST. CII, 65); *göršok* MU. ua. (WICHM.: SUSA. XI, 181)
 < or. *gorшок* ua.
108. *gotovo* G. 'kész' (TYEPL.: Vopr. 284)
 < or. *gotovo* ua.
109. *grama* 'schrift' (Szocsinyényija . . . : TYEPL. Piszrn; WIED.)
 < or. *грамма* ua.
- A szó csak egy XVIII. századbéli forrásból ismeretes, ez az alak lehet elírás vagy sajtóhiba is.
110. *gran* 'grenze' (WIED.)
 < or. *грань* ua.
111. *granitsa* B. 'grenze' (WICHM.: SUSA. XIX, 177)
 < or. *граница* ua.
112. *groš* G. 'Groschen' (WICHM.: SUSA. XI, 137)
 < or. *грош* ua.
113. *guberná* G. 'gouvernement' (WICHM.); K. ua. (MUNK.)
 < or. *губерния* ua.
- Az intervokalikus *j* talán már az átadó orosz nyelvjárásban kiesett (vö. KUZN. Dial. 33).
114. *gubi* 'ajak' (WIED.)
 < or. *губа* plur. nom. *губы* ua.
- A votják a plur. nom. alakot vette át, mivel az oroszban a páros testrészneveket többes számban használják.
115. *gubel's* G., *gulbet's* U. 'raum zwischen ofen und wand, wo ein eingang zu den kellern unter dem fussboden ist; keller' (WICHM.); *gulbeč* K. ua. (MUNK.); *gurbel's* B. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 51)
 < or. *губеу, голбеу* ua.
- A B. szó *r* hangja a *gur* 'ofen' szón alapuló népetimológia eredménye (UOTILA: 335).
116. *gulkoj* K. 'süket; taub' (MUNK.)
 < or. *глухой* ua.
117. *gurida* G. 'steinhaufen' (WICHM.)
 < or. *гpyда* ua.

i, i

118. *i* G. U. 'und' (WICHM.); B. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 177); S. Szl. T. ua. (TYEPL.: Vopr. 302, 289, 294)

< or. *u* ua.

119. *ispolnit kar-* 'erfüllen' (WIED.)

< or. *исполнить* ua.

A *kar-* ige jelentése 'tesz, csinál'.

120. *isповeďa pírnĭ, isповeďačĭk-* Sz. 'gyónni; beichten' (MUNK.)

< or. *исповeďь* 'gyónás', *ucnosedoсamь* 'gyónni'.

Az átvétel alapja az orosz főnév lehetett. A *ď* az igető hatására depalatalizálódott. A *pírnĭ* ige jelentése 'bemenni'. A *čĭk-* igeképző (Gramm. udm. 245).

121. *istruмен* Sz. 'zene-szerszám; musik instrument' (MUNK.)

< or. *инструмент* ua.

122. *ízver* T., *zver* B. 'vad, vadállat' (ТЪЕПЛ.: Vopr. 294, 288); *ízver* K. 'wilde Tiere' (MUNK.: SUST. CII, 632)

< or. *зверь* ua.

A T. és K. szóban a szóeleji mássalhangzó-torlódás egy toldalék magánhangzó kifejlődésével oldódott fel.

123. *izveška, izvaska* Sz., *izveš* K. 'mész; kalk' (MUNK.)

< or. *известь* ua.

A szóvégi *st* > *s* változás valószínűleg már az átadó orosz nyelvjárásban megtörtént (KUZN. Dial. 33). A *-ka* votják kicsinyítő képző.

124. *írčag* M. 'emelő rúd' (MUNKÁCSI: NYK. XVII, 295); *ěřag* K. 'emelőfa; hebebaum' (MUNK.)

< or. *рычаг* ua.

A szókezdő *r* elé itt is másodlagos magánhangzó fejlődött (l. 89. szócikk).

125. *iskamja* Sz. 'zsámoly; schemel' (MUNK.); *iskamja* J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 492)

< or. *скамья* ua.

Itt, valamint a további *i* kezdetű szavakban a szóeleji mássalhangzó-torlódás másodlagos magánhangzó kifejlődésével oldódott fel.

126. *iskat* Sz. 'a szekér négy kereke; die vier räder am wagen' (MUNK.)

< or. *скат* ua.

127. *iskatnoj urobo* Sz. 'négy kerekű szekér; vierrädiger wagen' (MUNK.)

< or. *скатный* tengellyel és kerekkel ellátott.

128. *islavitti, islavit kar-* Sz. 'dicsőíteni, magasztalni; rühmen, preisen' (MUNK.)

< or. *славить* ua.

A *-ti* votják igeképző (Gramm. udm. 248), a *kar* ige jelentése 'tenni, csinálni'.

129. *ismola* Sz., *ěsmolo, smola* K. 'szurok; pech' (MUNK.)

< or. *смола* ua.

130. *ispička* Sz. 'gyufa; zündhölrechen' (MUNK.)

< or. *спичка* ua.

131. *isporitti-* Sz. 'vitatkozni, veszekedni; streiten, disputieren' (MUNK.)

< or. *спорить* ua.

132. *istančija* Sz. 'állomás, posta- vagy hajóállomás; station, post- od. schiffstation' (MUNK.); *stančsi* G. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 159)

< or. *станция* ua.

133. *istaršina* Sz. 'falusi bíró; dorfsrichter' (MUNK.)

< or. *старшина* ua.

134. *iškap* Sz. 'szekrény; schrank' (MUNK.)

< or. *шкаф* ua.

135. *išťan'i*, *išťan* Sz., *ěšťan*, *ěšťan'i* K. 'nadrág, gatyá, női bugyogó; hose, unterhose' (MUNK.); *šťan* ua. (MILLER : TYEPL.: Pisz. 45)

< or. (plur. nom.) *шманы* ua.

A szóvégen *i* nélküli változatok a kikövetkeztetett orosz sing. nom. átvételei.

136. *išťop* Sz., *ěšťop*, *šťop* K. 'stof/italmérték, butélia; stof (mass für Getränke), bouteille'; *išťopka* Sz. 'pohárka; gläschen' (MUNK.); *išťopka* J. ua. (WICHM.)

< or. *штоф* ua.

137. *ižban* G. 'kanne mit deckel aus birkenrinde' (UOTILA, 232); *ěžban* K. ua. (MUNK.)

< or. *жбан* 'fakanna, csobolyó'.

A K. szó *η*-je UOTILA szerint népetimológia eredménye.

j

138. *jablok* 'apfel, kartoffel' (WIED.); *šin-jablok* Sz. 'szemfény, szem bogara; augapfel, augenstern' (MUNK.); *jablok* J. (MUNK.: SUST. CII, 415)

< or. *яблоко* 'apfel, kartoffel'.

A votják szó 'augapfel' jelentése hasonlóságon alapuló névátvitel eredménye. A *šin* szó jelentése 'szem'.

139. *jadra* Sz. K. 'ágyúgolyó; kanonenkugel' (MUNK.); *jadra* MU. ua. (UOTILA: 71)

< or. *ядро* ua. sing. gen. plur. nom. acc.: *ядра*.

A votják szó talán függő eset átvétele.

140. *jakor* Sz. 'vasmacska; anker' (MUNK.); *jakor* G., *l'agir* MU. ua. (UOTILA: 72)

< or. *якорь* ua.

A szókezdő *j*-nek *l* nyelvjárási változata is van, a *k* bizonyára az *l* és *r* hatására zöngésült.

141. *jamšik* G. 'kutscher' (UOTILA: 71); *jamšik* M. ua. (WICHM.); *jamčik*, *ijamčik* Sz., *damšek* K., *ijamčik* M. ua. (MUNK.)

< or. *ямуцк* ua.

A *damšek* szó MUNKÁCSINÁL valószínűleg sajtóhiba *damšek* helyett. A K. nyelvjárásban ugyanis más nyelvjárások szókezdő *j* hangjának *d* felel meg (UOTILA: 71).

142. *janaral* M. 'generális; general' (MUNK.)

< or. nyj. *генерал* ua.

143. *jarlša* 'sommerroggen' (WIED.)

< or. *ярица* ua.

144. *jarmaŋga* G. 'markt' (WICHM.: SUSA. XIX, 119); *jarminŋka* J. ua. (uo. 110)

< or. *ярманка* ua.

145. *jaššik* Sz. 'szekrény, láda; kasten, truhe' (MUNK.)

< or. *яцук* ua.

146. *javitti-* Sz. 'bejelenteni; anzeigen' (MUNK.); *javiti* G. 'zeigen, kundgeben' (UOTILA: 261)

< or. *явить* ua.

A Sz. szónál az orosz ige infinitivusa, míg a G. szónál töve volt az átvétel alapja.

147. *jermol'* Szl. 'harmonika' (TYEPL.: Vopr. 291)

< or. nyj. ермонь ua.

148. *jesli* G. 'ha' (TYEPL.: Vopr. 283)

< or. если ua.

k

149. *-ka* G. 'doch, mal' (WICHM.)

< or. ка ua.

150. *kabak* G. 'schenke' (WICHM.); Sz. K. ua. (MUNK.)

< or. кабаk ua.

151. *kak* J. 'sobald' (WICHM.)

< or. как ua.

152. *kakiraz* K. 'wohl' (MUNK.: SUST. CII, 624)

< or. как и раз ua.

153. *kakoj* G. 'milyen' (TYEPL.: Vopr. 286)

< or. какой ua.

154. *kalera* K. 'pestis, cholera; pest, cholera' (MUNK.)

< or. холера ua.

155. *kalonoi* J. 'gehärtet' (MUNK.: SUST. CII, 389)

< or. калёный 'tüzes'

156. *katanda* 'schaar, abteilung' (WIED.)

< or. команда ua.

157. *kamzol, kanzol* K. 'bő, kaftánszerű mellény; eine kaftanartige grosse, breite weste, kamisol' (MUNK.); *kamzou* MU. ua. (JEM. 21)

< or. камзол ua.

A szóvégi *l* ~ *u* megfelelésről l. a második részt.

158. *kanal* K. 'árok, csatorna; graben, kanal' (MUNK.)

< or. канал ua.

159. *kanava* Sz., *kanaw* K. 'árok, csatorna; graben, kanal' (MUNK.)

< or. канава ua.

160. *kandeika* 'tasse' (WIED.)

< or. кандейка 'kleine kanne'

161. *kanfet* Szl. 'cukorka' (TYEPL.: Vopr. 290); *kampet* J. K. ua. (MUNK.: SUST. CII, 273, 335); MU. ua. (WICHM.: ŠUSA. XI, 23)

< or. plur. nom. конфеты ua.

A votják egy kikövetkeztetett egyes számú alakot vett át. Az or. *f* szabályos megfelelője *p*, ez hasonlította az *n*-t.

162. *kapli-vu* K. 'csepp; tropfen' (MUNK.)

< or. капля ua. (kiejtése: *kapli*).

A *vu* szó jelentése 'víz'.

163. *karašin* K. 'petróleum; petroleum' (MUNK.)

< or. коросин ua.

164. *karaul* G. 'wache' (WICHM.: ŠUSA. XIX, 151); J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 274)

< or. караул ua.

165. *karēndaš* K. 'ceruza; bleistift' (MUNK.)

- < or. *карандаш* ua.
 166. *karla* K. 'törpe; zwerg' (MUNK.)
 < or. *карла* ua.
 167. *karta* G. 'spielkarte' (WICHM.); K. ua. (MUNK.); J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 224)
 < or. *карта* ua.
 168. *kartopka* G. M. Sz. 'burgonya; kartoffel' (MUNK.)
 < or. vjatkai nyj. *картовка* ua.
 A *v* a *k* hatására *f*-é zöngétlenül az oroszban, ennek szabályos megfelelője a votjákban *p*.
 169. *kartuz* K. 'könnyű, ernyős sapka; leichte mütze mit schirm' (MUNK.)
 < or. *картуз* ua.
 170. *kartuznoj tamak* Sz. 'paklis dohány; tabak in päckchen' (MUNK.)
 < or. *картузный* 'dobozos, paklis'.
 171. *kaza* K. 'kecske; ziege' (MUNK.); MU. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 5); T. ua. (TYEPL.: Vopr. 295)
 < or. *коза* ua.
 172. *kazak* Sz. M. '1. erdőkerülő; waldhüter; 2. kozák; kozake' (MUNK.); K. 'bursche' (MUNK.: SUST. CII, 324); *kazak-pi* J. 'bursche' (uo. 28)
 < or. *казак* 'kozák'.
 A *pi* szó jelentése 'fiú'.
 173. *kazamat* M. 'börtön; gefängniss' (MUNK.); K. ua. (MUNK.: SUST. CII, 214)
 < or. *казамат* 'kazamata, földalatti börtön'.
 174. *kazarma* U. 'kaserne' (MUNK.: SUST. CII, 458); *iz-kazarma* J. 'steinerne Kaserne' (uo. 407); *kazěrmat* M. 'börtön' (MUNK.)
 < or. *казарма* 'laktanya'.
 A M. szó kontamináció eredménye (l. az előző szócikket).
 175. *kažnoĭ* G. 'jede' (MUNK.: SUST. CII, 65); J. ua. (uo. 70); *kažnoj* Sz. ua. (MUNK.)
 < or. *каждный* ua. (beszédben a *d* nem hangzik).
 176. *kěrakmal* K. 'keményítő, csiriz; stärke, kleister' (MUNK.)
 < or. *крахмал* ua.
 177. *kińĭga* Sz., *kińĭaga* K. 'könyv; buch' (MUNK.); *kińĭga* G. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 146); S. ua. (TYEPL.: Vopr. 301)
 < or. *книга* ua.
 178. *kisal'* Sz. K. 'savanyú zabpép; saurerer haferbrei' (MUNK.)
 < or. *кисель* ua.
 179. *kireń* Sz. 'torma; kren' (MUNK.)
 < or. *хрен* ua.
 Az *n* az *e* hatására palatalizálódott (vö. TYEPL. 25).
 180. *kiros* G. 'kreuz' (WICHM.); *kiros* Sz., *kiros* K. ua. (MUNK.); *kros*, *kres* ua. (WIED.); *kiros* MU. J. *kres* U. ua. (UOTILA: 315); *kiros* J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 225); *kros* Birszk ua. (uo. 616)
 < or. nyj. *крѣст* ua.
 A szóvégi *t* lekopása már az oroszban megtörtént.
 181. *kirpič* Sz. K. 'tégla; ziegel' (MUNK.)
 < or. *кирпич* ua.
 182. *kirpičnoĭ* G. 'ziegel-' (WICHM.: SUSA. XI, 98)
 < or. *кирпичный* ua.

183. *kitaj* Sz., *kĕtaj* K. 'nankin szövet; nanking (eine art stoff)' (MUNK.); *kitaj* M. 'nanking' (WICHM.)

< or. *кутай* ua.

A votják egy kikövetkeztetett *-ka* képző nélküli alakot vett át. Ez a képző mind az oroszban, mind a votjákban megvan.

184. *kitajskoĭ* B. 'chinesisch' (WICHM.: SUSA. XIX, 177)

< or. *кутайский* ua.

185. *kinaž* Sz. *kinaž* 'fejedelem; fürst' (MUNK.)

< or. *князь* ua.

A Sz. nyelvjárásban a *ž* szórványosan affrikálódik (vö. UOTILA: 186; LYTKIN: Vok. 14).

186. *kirabla* Sz., *korabla* K., *korab* J. 'hajó; schiff' (MUNK.); *korabla* MU. ua. (WICHM.: SUSA. XI, 171)

< or. *корабль* ua.

A szóvégi mássalhangzó-csoport másodlagos magánhangzó kifejlődésével, illetve második tagjának lekopásával oldódott fel.

187. *kirašin* Sz., *krašin* K. 'kikeresztelkedett; getaufter' (MUNK.); *kirašin* J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 64); *krašin* MU. 'neuchristin' (WICHM.: SUSA. XIX, 20)

< or. *крещенин* plur. acc. gen. *крещен* ua.

Az átvétel sajátosságairól l. a 28. szócikk megjegyzését.

188. *kirendel* Sz., *kilendĭr* U. 'apróperec; kringel' (MUNK.)

< or. *крендель* ua.

Az U. szóban metatézis történt.

189. *kiresfitti-* Sz. 'keresztelni; taufen' (MUNK.); *krestit kar-* (WIED.)

< or. *крестить* ua.

190. *klima* 'stempel' (WIED.)

< or. *клеймо* ua.

191. *kobla* G. 'stute' (WICHM.); Sz. M. K. ua. (MUNK.); B. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 177)

< or. *кобыла* ua.

A második nyílt szótag magánhangzója kiesett.

192. *kolaš* G. 'kalács' (JEM. 21); *kolač* Sz., *kalač* K. 'kalács; kuchen' (MUNK.)

< or. *калач, колач* ua.

193. *kološa*, *kološva* Sz. 'kalocsni, felső cipő vagy csizma; überschuhe od. stiefel' (MUNK.)

< or. *колоша* ua.

194. *kolosa* G. 'rad' (WICHM.); M., *koloso* Sz. ua. (MUNK.); *vu-koloso* J. 'das Mühlrad' (MUNK.: SUST. CII, 200)

< or. *колесо* plur. nom. *колѣца* ua.

A G. és M. szó az orosz plur. nom. átvétele. A párosával használt tárgyak nevét az oroszban általában többes számban használják.

195. *kolodeč* Sz. 'kút; brunnen' (MUNK.); *kolllša* G. ua.; *gouobetš* MU., *kouodetš* J. ua. (WICHM.: Vok. 8)

< or. *колодець* sing. gen. *колодца* ua.

A G. szó függő eset átvétele. Az *l ~ y* megfelelésről l. a hangmegfelelésekről szóló részt.

196. *kolodnik* 'gefangener' (WIED.)

< or. *колодник* ua.

197. *komak* G. M. U. 'ratte' (WICHM.: Vok. 7)
 < or. *хомяк* ua.
198. *konnoj* Sz. 'beritten' (MUNK.: SUST. CII, 59)
 < or. *конный* ua.
199. *kopal-* G., Sz. 'földet ásni; graben' (MUNK.)
 < or. *копать* ua.
- Az *-l-* votják igeképző (JEM. 65).
200. *korčonoj čerig* Szl. 'füstölt hal' (TYEPL.: Vopr. 292)
 < or. *копченый* 'füstölt'.
 A *čerig* szó jelentése 'hal'.
201. *korej-čaj* K. 'kávé' (MUNK.)
 < or. *кофеи* ua.
- A votjákban a szó csak a 'tea' szóval alkotott összetételben van meg.
202. *korejka* G. MU. 'kopeke' (WICHM.: SUSA. XI, 137, 174); J. ua.
 (MUNK. SUST. CII, 226)
 < or. *копейка* ua.
203. *koper* 'fenschel' (WIED.)
 < or. *копер* ua.
204. *kopyta* 'pata' (WIED.)
 < or. *копыто* ua.
205. *korja, korjo* 'kopja' (WIED.)
 < or. *копѣ* plur. nom. *копья* ua.
- A *korja* alak többes számi átvétel lehet.
206. *korob* Sz., K. 'szekérfas, kosár, kenyérfas; wagenkorb, brodkorb'
 (MUNK.); *nör-korop* J. 'wagenkorb' (WICHM.)
 < or. *короб* ua.
207. *korol'* Sz. 'könig' (MUNK.: SUST. CII, 259)
 < or. *король* ua.
208. *koršun* Szl. 'kánya' (TYEPL.: Vopr. 291)
 < or. *коршун* ua.
209. *kosoj* K. 'kancsal; schielend' (MUNK.)
 < or. *косой* ua.
210. *košak* G. 'fenster' (WICHM.); B. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 161);
 Sz. K. M. ua. (MUNK.)
 < or. *косяк* 'ablakkeret'
211. *koť* G. J. MU. 'wenn auch, wenn gleich' (WICHM.); Sz. K. ua.
 (MUNK.)
 < or. *хоть* ua.
212. *kovur* 'teppich' (WIED.)
 < or. *ковѣр* ua.
213. *koznoč* Sz. 'a babky-játéknál használt birkatérfasontok; knöchel
 zum babkyspiele' (MUNK.)
 < or. *козлок* ua.
214. *kravat* G. 'bett' (WICHM.)
 < or. *кровать* ua.
215. *krasnoj* J. 'rot' (MUNK.: SUST. CII, 492)
 < or. *красный* ua.
216. *krepoš* Sz. 'vár, erőd' (MUNK.); *krepoš* B. ua. (WICHM.: SUSA.
 XIX, 177); *křepiš* U. ua. (MUNK.: SUST. CII, 699)
 < or. *крепость* ua.

A szóvégi *t* már az oroszban lekopott.

217. *krestian* G. 'bauer' (WICHM.: SUSA. XI, 100); *krestanin* Szl. ua. (ТУЕПЛ.: Vopr. 292)

< or. *крестьянин* plur. acc. gen. *крестьян* ua.

218. *kub* 'becher' (WIED.)

< or. *куб* ua.

219. *kušer* Szam. 'Kutscher' (MUNK.: SUST. CII, 168); *košir* UB. ua. (uo. 231).

< or. *кучер* ua.

220. *kudra* 'locke' (WIED.)

< or. *кудря* ua.

221. *kudravoj* K. 'fürtös, göndör' (MUNKÁCSI: NYK. XVII, 296)

< or. *кудрявый* ua.

222. *kušč* Sz. 'lakatkulcs; schlossschlüssel'; *kuščan* Sz., *kuščan* K., *kuščan* U. 'ajtóakasztó horog; haken an der Türe' (MUNK.); *kušč* J. 'Schlüssel' (MUNK.: SUST. CII, 243)

< or. *ключ* 'kulcs'.

Az *-an* votják névszóképző (Gramm. udm. 111).

223. *kuščo* Sz., K. 'karika, vas- v. rézgyűrű; ring' (MUNK.); *kuščo* J. ua. (WICHM.)

< or. *кольцо* ua.

224. *kumoj* Sz., *kumi* M. 'koma; gevatter' (MUNK.); *kum.* ua. (WIED.)

< or. *кум* ua.

A Sz. és M. szó végén az *i* és *ı* kicsinyítő képzőt (l. JEM. 108) feltételezhetjük.

225. *kušanča* Sz. 'szironták, boglárvirág; scharfer hahnenfuss' (MUNK.)

< or. *купальница* ua.

A szó alakja a votjában haplológia útján megrövidült.

226. *kupeč* Sz., *kupeš* K. 'kereskedő; kaufman' (MUNK.); *kupeš* UB. ua. (MUNK.: SUST. CII, 229); *kupeš* MU., *kupeč* J. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 32, 88)

< or. *купец* ua.

227. *kurik* 'haken' (WIED.)

< or. *крюк* ua.

A szóban metatézis történt.

228. *kurok* Sz. 'puskakakas; flintenhahn' (MUNK.)

< or. *курок* ua.

229. *kuropat* J. 'hófajd; schneehuhn' (MUNK.); *kuropat* ua. (MOGILIN: ТУЕПЛ.: Pisz. 258)

< or. *куропатка* ua.

A votják egy kikövetkeztetett képzőtlen alakot vett át.

230. *kušo* G., MU. 'sense' (WICHM.); Sz., K. ua. (MUNK.); Szam. ua. (MUNK.: SUST. CII, 432); *kušo* S. ua. (ТУЕПЛ.: Vopr. 303) *kušo* ua. (Szocsi-nyenyija.: ТУЕПЛ.: Pisz. 155; MOGILIN: uo. 258)

< or. *коца* ua.

A szó magánhangzóinak megfelelésével a második részben részletesen foglalkozom.

231. *kušin* G., *kušin* K. 'széles nyílású fedetlen cserépkorsó; irdener, bauchiger krüge ohne deckel mit weiter öffnung' (MUNK.)

< or. *кувшин* ua.

232. *kvasti* 'alaun' (WIED.)
 < or. *квасцы* (plur. nom.) ua.
 233. *kvašna* J. 'Mulde' (MUNK.: SUST. CII, 489)
 < or. *квашня* ua.
 234. *kvoryi* 'krank' (WIED.)
 < or. *хворый* ua.

l

235. *labas* J. 'Getreidespeicher' (MUNK.: SUST. CII, 240); *lapas* Sz. ua. (uo. 565); *labas* K. ua. (MUNK.)
 < or. *лабас* ua.
 236. *lad* 'ordnung, gehörigkeit' (WIED.)
 < or. *лад* 'harmónia, összhang'.
 237. *ladno* G. 'rendben van' (TYEPL.: Vopr. 284)
 < or. *ладно* ua.
 238. *ladan* G., *ladon* K. Sz. 'weihrauch' (WICHM.: Vok. 2)
 < or. *ладон* ua.
 239. *lakan* K., *lokan* Sz. 'nagy mosódézsza; waschfass' (MUNK.); *lakan* MU. ua. (JEMELJANOV: 21)
 < or. *лохань* ua.
 240. *lakáj* Sz. 'Koch' (MUNK.: SUST. CII, 650)
 < or. *лакей* 'lakáj, inas'.
 241. *lampra* J. 'lampe' (WICHM.: SUSA. XIX, 441); *lampé* K., *lampo* U. ua. (MUNK.)
 < or. *лампа* ua.
 242. *lara* Sz. 'állatoknak talpa; pfote, tatze' (MUNK.)
 < or. *лапа* ua.
 243. *lapša* M. 'pritsche' (WICHM.); J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 240); *lapša* K. ua. (MUNK.)
 < or. *лавица* ua.
 A második nyílt szótag magánhangzója kiesett, a *v* következő *č* hatására *f*-é zöngétlenült, s ennek szabályos votják megfelelője *p*.
 244. *lapka* Sz., J. 'bolt; kaufladen' (MUNK.); *lafka* Szl. ua. (TYEPL.: Vopr. 292)
 < or. *лавка* ua.
 A *v* ~ *p* megfelelésről l. az előző szócikket.
 245. *lapuška* K. 'bojtorján bokor; klettenstrauch' (MUNK.)
 < or. *лапушка* 'Potentilla anserina'.
 246. *lemta* Sz., J. 'szalag; band, binde' (MUNK.)
 < or. *лента* ua.
 A cser. *lemda* ua. alapján feltételezhetjük, hogy már az oroszban megtörtént az *n* > *m* változás.
 247. *lešak* Sz. 'erdei manó; waldteufel' (MUNK.)
 < or. *лешак* ua.
 248. *libo* Sz. 'vagy, akár; oder, entweder . . . oder' (MUNK.); *libo* G. ua. (TYEPL.: Vopr. 286)
 < or. *либо* ua.
 249. *lis* Sz. 'ív, árkus; bogen(papier)' (MUNK.); *lis.lis-kort* J. 'pléh, bádog; blech, eisenplatten' (MUNK.)

< or. *лист* 'lap, papírlap, lemez'.

A *kort* szó jelentése 'vas'. A szóvégi *t* még az oroszban lekopott.

250. *-li* K. '-e (kérdőszócska)' (MUNKÁCSI: NyK. XVII, 277)

< or. *ли* ua.

251. *lodyga* 'knöchel' (WIED.)

< or. *лодыга* ua.

252. *lopata* G. 'schaufel' (WICHM.); B. ua. (WICHM.: SUSA. XI, 118)

< or. *лопата* ua.

253. *lošak* Sz. 'szamár; esel' (MUNK.)

< or. *лошак* 'öszvér'

254. *lotka* J. 'kahn' (WICHM.: SUSA. XIX, 37); Szl. ua. (TYEPL.: Vopr. 292); *lodka*, *lotka* 'boot' (WIED.)

< or. *лодка* ua.

255. *loza* 'rute, ranke, zweig' (WIED.)

< or. *лоза* 'vessző'.

256. *lučče* Sz. 'inkább; eher' (MUNK.); G. T. ua. (TYEPL.: Vopr. 283, 296)

< or. *лучше* ua.

A szóban progresszív asszimiláció történt (vö. Gramm. udm. 36).

257. *lug* 'wiese' (WIED.)

< or. *луг* ua.

t

258. *tamka* Sz. 'vontató kötéll; zugseil' (MUNK.); G. ua. (WICHM.: Vok. 2)

< or. *лямка* ua.

259. *tebastr* S. 'alabástrom' (TYEPL.: Vopr. 303)

< or. *алебастр* ua.

260. *tekar* Sz., *lekér* K. 'orvos; arzt' (MUNK.); *lekař*, *lekyř* ua. (WIED.)

< or. *лекарь* ua.

261. *te-mon* K. 'citrom; citrone' (MUNK.)

< or. *лимон* ua.

262. *tiš* 'csak' (MOGILIN: TYEPL.: Pisz. 266)

< or. *тишь* ua.

263. *ton* Sz., K. 'len; flachs' (MUNK.)

< or. *лён* ua.

264. *loš* Sz. 'durda-hal; brachsen, brassen (ein fisch)' (MUNK.)

< or. *лещ* 'Abramis brama'.

m

265. *mak* G., MU. 'mohn' (WICHM.); Sz., J., K. ua. (MUNK.)

< or. *мак* ua.

266. *makína*, *makña* Sz., K. '1. polyva, ocsú; spreu, spelze; 2. kicsévelt kalászfaj; ausgedroschene ähre' (MUNK.); *makña* G. 'spreu' (WICHM.: Vok. 2)

< or. *мякина* 'törek, polyva'.

267. *maladuška* G. 'junge frau' (WICHM.: SUSA. XI, 89)

< or. *молодушка* ua.

268. *manak* Sz. 'szerzetes; mönch' (MUNK.)

< or. *монах* ua.

269. *manastír* Sz. 'kolostor; klastrom' (MUNK.)

< or. *монастырь* ua.

270. *maner* K. 'alkotás, alak, minőség, mód; gestalt, form, manier, art u. weise' (MUNK.)

< or. *манер* ua.

271. *manet* G., J. 'rubel' (WICHM.); Sz., K. ua. (MUNK.); B. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 180); *manet* M. ua. (uo. 114)

< or. *монета* plur. gen. *монет* 'pénzérme'.

A votjákba a szó plur. gen. alakja került. Ennek oka, hogy a szó előtt az oroszban gyakran állhatott számnév, amely az oroszban plur. gen.-val áll, s így ez volt a szó legerősebb alakja.

272. *maral*- Sz. 'csúnya dolgot elkövetni, közöszlenni; eine schändliche sache ausüben, geschlechtlich verkehren' (MUNK.)

< or. *марать* 'bepiszkit'.

A jelentésváltozás oka eufemizmus lehet. Az *-l-* votják gyakorító képző (JEM. 65).

273. *maslenča, ve; maslenča* 'farsanghete; faschingwoche' (MUNK.)

< or. *масленица* ua.

A votjákban a szó második nyílt szótagi magánhangzója kiesett.

274. *masťor* Sz. 'mester; meister' (MUNK.); *masťor* G. ua. (TYEPL.:

Vopr. 287)

< or. *мастер* ua.

275. *maš, mašt* 'Mast' (WIED.)

< or. *мачта* ua.

A *č ~ š* megfelelésre magyarázatul szolgálhat a *čt* hangkapcsolat gyakori *št* ejtése az oroszban (pl. *что* ejtsd: *što*), a szóvégi magánhangzó hiányáról l. a második rész megfelelő pontját.

276. *mašina* K. 'Gusseisen' (MUNK.: SUST. CII, 342); *mašina* K. 'gép;maschine' (MUNK.); *mašina* Szl. ua. (TYEPL.: Vopr. 290)

< or. *машина* ua.

277. *matuška* B. 'mutter' (WICHM.: SUSA. XIX, 182); G. ua. (uo. SUSA. XI, 163)

< or. *матушка* ua.

278. *me's* 'ball' (WIED.); *meč* 'golyó, gömb' (PALLAS:TYEPL. Pisz. 89)

< or. *мяч* 'labda'.

Az *a* már az átadó orosz nyelvjárásban *e*-vé vált.

279. *mesta* G. 'platz, feld' (WICHM.); *mesta* B. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 177); *mesta* Szl., T. ua. (TYEPL.: Vopr. 291, 294)

< or. *место* ua.

280. *mešok* G., M. 'sack' (WICHM.); *mešog* UB. ua. (MUNK.: SUST. CII, 231); *mešok* T., Szl. ua. (TYEPL.: Vopr. 297, 289; Szocsinyenyija TYEPL. Pisz. 156).

< or. *мешок* ua.

281. *meža* G. 'ackerrain' (WICHM.); *meža* Sz., *meža* K. ua. (MUNK.); S. ua. (TYEPL.: Vopr. 303)

< or. *межа* ua.

A *ž* a Sz. szóban affrikálódott. Lehetséges, hogy ebbe a nyelvjárásba a tatáron keresztül került a szó (vö. tat. *miža* 'grenze'; UOTILA: 239).

282. *mijata* Sz. 'fodorménta; krauseminze' (MUNK.)

< or. *мята* ua.

283. *miłoi* MU. 'gnädig' (WICHM.: SUSA. XI, 57)

< or. *милий* ua.

284. *milos* K. 'kegyelem, malaszt' (MUNKÁCSI: NyK. XVII, 302)

< or. *милость* ua.

A szóvégi *l* már az oroszban lekopott.

285. *minut* Sz., K. 'perc; minute' (MUNK.); MU. ua. (WICHM.: SUSA.

XI 177)

< or. *минута* ua.

286. *miritti*- Sz. 'engesztelni; aussöhnen' (MUNK.)

< or. *мирить* ua.

A *-ti-* votják igeképző (Gramm. udm. 248, JEM. 68).

287. *molitva* G. 'gebet' (WICHM.: SUSA. XIX, 139)

< or. *молитва* ua.

288. *molot* G. 'kalapács' (TYEPL.: Vopr. 283)

< or. *молот* ua.

289. *mor* 'pest, seuche' (WIED.)

< or. *мор* ua.

290. *mora* G., MU. 'meer' (WICHM.: SUSA. XI, 104, 172); Sz. ua.

(MUNK.)

< or. *море* sing. gen., plur. nom. acc. *моря* ua.

A votják szó talán függő eset átvétele.

291. *mudron* 'klug' (WIED.)

< or. *мудрѣн* 'bölc's'.

292. *mušik* G. 'ehemann' (WICHM.); *mužik* G. 'orosz paraszt, muzsik'

(TYEPL.: Vopr. 283)

< or. *мужик* ua.

n

293. *našsalnik* B. 'chef' (WICHM.: SUSA. XIX, 177)

< or. *начальник* ua.

294. *nal'im* Sz. 'menyhal; quappe' (MUNK.)

< or. *налим* ua.

295. *nasratel* K. 'felügyelő' (JEM. 46)

< or. *надзиратель* ua.

Egyes votják nyelvjárásokban néha *dž* > *s* fejlődés mutatkozik, ennek példája a fenti szó is (vö. JEM. 46).

296. *navor* MU. 'felvétel' (JEM. 42)

< or. *набор* ua.

A votják nyelvjárásokban néha *b* > *v* váltakozás van (JEM. 42).

297. *parošnoj* J., MU. 'absichtlich' (WICHM.: SUSA. XI, 81, 46)

< or. *нарочно* ua.

Az orosz *ěn* hangkapcsolatnak van *šn* ejtése is (pl. *конечно*, ejtsd: *kaňešna*).

298. *nerad*:*nerad lüi*- M. 'bosszankodni' (MUNKÁCSI: NyK. XVIII, 437)

< or. *не рад* 'nem boldog, nem örül'.

A *lüi*- ige jelentése 'lenni, válni'.

299. *nevod* 'netz' (WIED.)

< or. *невод* ua.

300. *neželi* 'als' (WIED.)

< or. *нежели* ua.

301. *něrnut kar-* Szl. 'elmerül' (TYEPL.: Vopr. 292)
 < or. *нырнуть* ua.
 302. *no* G., M., J., MU., U. 'und, aber, auch, obgleich' (WICHM.); B., S., Szl., T. ua. (TYEPL.: Vopr. 288, 301, 289, 294; Szocsinyenyija TYEPL.: Pisz. 218; MOGILIN: uo. 264)
 < or. *но* 'de, azonban'.
 303. *nu* M., J. 'nun' (WICHM.)
 < or. *ну* ua.
 304. *nužna* K. 'szükség' (MUNKÁCSI: NyK. XVIII, 437)
 < or. *нужда* ua.
 Az orosz nyelvjárásokban a *žd ~ žn* változás közönséges.

ñ

305. *němič* Sz., *ne-mis* K. 'német; deutscher' (MUNK.); *niemis* MU. *niemits* G. ua. (UOTILA: 154)
 < or. *немец* ua.
 306. *nětoi* G. 'stumm' (WICHM.: Vok. 24); *nemoi* ua. (WIED.)
 < or. *немой* ua.
 307. *něp* Sz.: *něp-vej* 'finom faolaj, táblaolaj; feines baumöl, tafelöl' (MUNK.)
 < or. *нефть* 'olaj'.
 A *vej* szó jelentése 'vaj, zsír, olaj'. A szóvégi mássalhangzó-torlódás a *t* kiesésével egyszerűsödött.
 308. *něpremennoj kalik* 'jobbágy nép; leibeigene' (MUNK.)
 < or. *непременный* 'szükséges, kötelező'.
 A *kalik* szó jelentése 'nép'. A melléknév jelentésváltozása érthető: olyan nép, melynek kötelező szolgáltatásokat kell teljesíteni.

o

309. *obedal-* 'ebédelni; zu mittag essen'; *obed-dír* 'ebéd ideje; mittagszeit' (MUNK.); *obed-dír* ua. (Szocsinyenyija . . . : TYEPL. Iszt. 156); *obedanĕ* G. 'zu mittag essen' (WICHM. SUSA. XI, 101)
 < or. *обед* 'ebéd'.
 Az *-al-* votják gyakorisító igeképző (JEM. 66), a *dír* szó jelentése 'idő'.
 310. *obiń* G. 'darrhaus' (WICHM.); K. ua. (MUNK.); MU. ua. (UOTILA, 259); J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 202)
 < or. *обух* ua.
 A votjákban szórványosan *v > b* fejlődés mutatkozik, mint ebben a szóban is (l. UOTILA, 259).
 311. *obytsa, obytsai* 'sitte, gewohnheit' (WIED.)
 < or. *обычай* ua.
 A szó első változata is az átvett orosz alakot tükrözi. Az északi orosz nyelvjárásokban ugyanis a magánhangzó után álló *j* gyakran kiesik (KUZN.: Dial. 66—67).
 312. *obid* G., Sz. 'sérelem, sértés; beleidigung, unsecht' (MUNK.); *obida* MU. 'waldgeist' (WICHM.); *obida* 'boszorkány neve' (MUNKÁCSI, NyK. XVII, 295)

< or. *obuda* 'sértés, megbántás'.

A szó két utolsó változatának jelentése valószínűleg a *t a b u* jelenségét tükrözi. A szóvégi magánhangzóról l. a második részben.

313. *obros* Sz. 'Heiligenbild' (MUNK.: SUST. CII, 2); J. MU. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 32, 28)

< or. *образ* ua.

314. *očaj* M. 'herd' (WICHM.: Vok. 31)

< or. *очаг* ua.

315. *odnako* 'aber' (WIED.): T. ua. (Vopr. 297); J. 'es war' (MUNK.: SUST. CII, 384)

< or. *однако* ua.

316. *odol-* 'meggyőzni, legyőzni; besiegen, überwältigen' (MUNK.)

< or. *одолеть* ua.

317. *odejal* K. 'ágytakaró; bettdecke' (MUNK.)

< or. *одеяло* 'takaró'.

A végmagánhangzóról l. a második részben.

318. *oftornik* Sz. 'kedd; dienstag' (MUNK.)

< or. *вторник* ua.

A torlódás egy magánhangzó (*o*) kifejlődésével oldódott fel, a *v > f*-vé zöngétlenülült a *t* hatására.

319. *ogireč, ogreč* Sz. 'ugorka; gurke' (MUNK.)

< or. *огурец* ua.

A szó második változatában a második nyílt szótag magánhangzója kiesett.

320. *okoňča* Sz. 'ablakráma; fenesterrahmen' (MUNK.)

< or. *оконница* ua.

321. *okotník* T. 'vadász' (Vopr. 294)

< or. *охотник* ua.

322. *okruha* Sz. 'kerület, környék, vidék; berink, kreis, umgegend' (MUNK.)

< or. *округа* ua.

323. *olip* Sz. 'fénymáz, firnász, kence; malerfirniss' (MUNK.)

< or. *олифа* ua.

A végmagánhangzóról l. a második részben.

324. *opel* T. 'ismét' (Vopr. 294)

< or. *опять* ua.

Az *a* már az átadó orosz nyelvjárásban *e*-vél vált.

325. *opoňka*: *opoňka-gibě* K. 'a levágott fatörzsön növő ízletes gombafaj; art essbarer pilze, die auf abgehanenen baumstämmen wachsen' (MUNK.)

< or. *опěнок* sing. gen. *опěнка* ua.

A *gibě* szó jelentése 'gomba'. Az átvétel alapjául az orosz szó sing. gen.-a szolgálhatott.

326. *oprava* B. 'Beschlag' (WICHM.: SUSA. XIX, 165)

< or. *оправа* 'keret'.

327. *orľanka* 'sas-krajcár játék; adler- oder schrift-spiel' (MUNK.)

< or. *орлянка* ua.

328. *ošotr* 'stör' (WIED.)

< or. *оцѣп* ua.

329. *ottšot* 'rechnung, rechenschaft' (WIED.)

< or. *отчѣм* ua.

330. *otkazti-* Sz. 'megsemmisít, tönkretesz, elpusztít; vernichten, zu grunde richten' (MUNK.)

< or. *отказать* 'elutasít, elromlik'.

A *-ti-* votják igeképző (JEM. 68; Gramm. udm. 248).

331. *otno* J. 'jedoch' (MUNK.: SUST. CII, 579).

< or. *одно* ua.

332. *otradni* B. 'detachment' (WICHM.: SUSA. XIX, 177)

< or. *отрядный* ua.

333. *otvečal karni* Sz. 'felelni; antworten' (MUNK.)

< or. *отвечать* ua.

A *karni* ige jelentése 'tenni, csinálni'.

334. *otvet* K. 'felelet' (MUNK.); *odvet* MU. 'antwort' (WICHM.: SUSA.

XI, 10)

< or. *ответ* ua.

A MU. nyelvjárásban a *t* szórványosan *d* (*d'*)-vé fejlődik (JEM. 40).

p

335. *palas* 'degen, schwert' (WIED.); UB. ua. (MUNK.: SUST. CII, 219)

< or. *палаш* ua.

336. *palatka* 'zelt' (WIED.); B. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 177)

< or. *палатка* ua.

337. *palat* G. 'bettregal' (WICHM.); Sz. 'ágypolc, függő ágy; bettregal, hängbett' (MUNK.); B. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 51)

< or. *полати* ua.

A szó az oroszban csak többes számban használatos, a votják feltehetőleg egy kikövetkeztetett egyes számú alakot vett át.

338. *palči*: *palči-ukšo* K. 'hamis, érvénytelen pénz; falsches ungangbares geld' (MUNK.)

< or. *фальшивый* praedicativ alak: *фальшив* ua.

Az átvétel alapja az orosz melléknév praedicativ alakja volt. A szóvégre került *-v* a votjákban lekopott (JEM. 56). Az *š* > *č* fejlődés szórványos affrikáció (vö. JEM. 44).

339. *par* Sz., K. 'pár; paar' (MUNK.); U. ua. (WICHM.); MU. ua. (WICHM.: SUSA. XI, 182)

< or. *пара* ua.

A végmagánhangzó problémájáról l. a második részben.

340. *parakod* Sz. 'gőzhajó' (MUNK.)

< or. *паракод* ua.

341. *paričk-* Sz., *parišk-* K. 'csomóba kötött leveles nyírfavesszőkkel csapkodni magát a gőzfürdőben; sich mit einem birkenbesen schlagen od. reiben im dampfbade'; *paritti*: Sz. ua. (MUNK.)

< or. *парить* ua.

Az *-šk-* (*-čk-*), valamint a *-ti-* votják igeképzők (JEM. 65, 68; Gramm. udm. 248).

342. *part-*, *pert-* Sz. 'ugaron hagy; brach liegen lassen (das ackerfeld)' (MUNK.)

< or. *парить* ua.

A *-t-* votják igeképző (JEM. 68; Gramm. udm. 248).

343. *parus* 'segel' (WIED.)
 < or. *парыс* ua.
344. *pastuk* Sz., K. 'pásztor, nyájór; hirt' (MUNK.)
 < or. *пастух* ua.
345. *pašpurt* K. 'útlevél, passzus; passport' (MUNK.); MU. 'reisepass'
 (WICHM.: SUSA. XIX, 61).
 < or. nyj. *пашопрт* (VASMER; III, 321) ua.
 Lehetséges, hogy a második szótagi *o* > *u* változást a *purt* 'kés' (MUNK. 602) szó népetimológiás hatása okozta.
346. *paŕer* K. 'szállás, kvártély; quartier, wohnung' (MUNK.)
 < or. *фатера* ua.
 A szóvégi magánhangzóról l. a második részben.
347. *pavin* 'pfau' (WIED.)
 < or. *павлин* ua.
348. *paz* Sz. 'rovátka, rovás; fuge, falz, einschnitt' (MUNK.)
 < or. *паз* ua.
349. *pečat*, *pečät* Sz., K. 'pecsétnyomó; siegel, petschaft' (MUNK.);
pešat J., U. ua. (MUNK.: SUST. CII, 699)
 < or. *печатъ* ua.
350. *pečurka* K. 'bleude, niche in der ofenwand' (MUNKÁCSI: NyK. XVIII, 438)
 < or. *печурка* ua.
351. *pestro* 'bunt' (WIED.)
 < or. *пестрый* praedicativ alak: *пестро* ua.
352. *pešter* G. 'ranzen' (WICHM.); Sz., K. 'nyírfakéregből font kosárka;
 körbchen aus birken rinde' (MUNK.); MU., J., M. 'ranzen aus lindenbast'
 (UOTILA, 315)
 < or. *пестер* 'kosár, batyu'.
353. *peršatka* 'bandschuh' (WIED.); *peršatka* U. 'Handschuhe' (MUNK.:
 SUST. CII, 472).
 < or. *перчатка* ua.
354. *peršal* Sz. 'tábori sebész, seborvos; feldscherer' (MUNK.)
 < or. *фершел* 'orvos, felcser'.
355. *pervoj* Sz. 'első; erste' (MUNK.); *pervoĵ* J. ua. (WICHM.)
 < or. *первый* ua.
356. *pätinča*, *pätňiča* Sz. 'péntek; freitag' (MUNK.)
 < or. *пятница* ua.
 Az első szótagi *a* > *e* változás már az átadó orosz nyelvjárásban lejátszódt.
357. *përijom* K., *pärjom* Sz.: *p-korka* 'sorozóház; rekrutirungshaus'
 (MUNK.); *prižomšik* MU. 'werber' (WICHM. SUSA. XI, 47)
 < or. *приём* 'felvétel'.
- A *-korka* szó jelentése 'ház'. A szóeleji mássalhangzó-torlódás másodlagos magánhangzó kifejlődésével feloldódott, majd a Sz. szóban a második nyílt szótag magánhangzója kiesett. A *šik* votják névszóképző (Gramm. Udm. 118).
358. *pëjas* G. 'gürtel' (WICHM.)
 < or. *пояс* ua.
359. *pële-š* K., *pilis* Sz. 'kenderbársony; plüsch' (MUNK.); *piliš* J. ua.
 (MUNK.: SUST. CII, 687)
 < or. *плис* ua.

Az *s* ~ *š* nyelvjárási váltakozásra l. JEM. 48.

360. *pileš* Sz. 'kahlköpfig' (MUNK.); *pleš* K. ua. (MUNKÁCSI: NyK. XVIII, 439); MU. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 17)

< or. *плешь* 'kopasz fej, kopaszság'.

A szó a votjákban melléknévi jelentést kapott. Ezt az tette lehetővé, hogy a melléknévnek a votjákban külön formai kifejezőeszköze nincs.

361. *pila* 'säge' (WIED.)

< or. *пила* ua.

362. *pišiti*- Sz. 'fűrészelni; sägen' (MUNK.)

< or. *пилишь* ua.

A *-ti*- votják igeképző (JEM. 68; Gramm. udm. 248).

363. *pirdan* Sz. 'hozomány, nászajándék; mitgift' (MUNK.); *pirdan* J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 63); *pidan* K. ua. (uo. 17); *pirdanġa* B. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 182); *pidanka* ua. (WIED.)

< or. *приданка* ua.

Az Sz., J., K. nyelvjárás egy kikövetkeztetett képzőtlen alakot vett át. A torlódás feloldására több alakban metatézis történt.

364. *pirog* Sz., M. *pe'rog* K. 'pástétom, töltött rétes; pastete' (MUNK.); *pirog* MU. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 17)

< or. *пирог* 'töltött sütemény'.

365. *piroški* G. 'sütemény' (TYEPL.: Vopr. 282)

< or. *пирожок* plur. nom. *пирожки* ua.

A votják az orosz többes számot vette át, mivel a szót az orosz köznyelvben rendszerint ebben az alakban használják.

366. *pišal* G., *pišāu* MU. 'flinte' (WICHM.); *pičal* Sz., *pičal* M., *pěčal*, *pěšal* K. ua. (MUNK.); *pišal* J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 70); *pěčal* ua. (Szocsi-nyenyija . . . : TYEPL.: Pisz. 173); *pičal* T. ua. (TYEPL.: Pisz. 173)

< or. *пицаль* ua.

A szónévi *l* ~ MU. *u* megfelelésre l. UOTILA: 195.

367. *pilag* Sz. 'zászló; flagge' (MUNK.)

< or. *флаг* ua.

368. *piramsus* Sz., M. 'francia; französischer' (MUNK.); *pransuz* J. ua. (WICHM.: SUSA. XI, 73)

< or. *француз* ua.

A *c* ~ *s* megfelelésre l. JEM. 45.

369. *pirānik*, *pičēnik* Sz., M. 'mézeskalács; pfefferkuchen' (MUNK.); *pirānik* J., UB. ua. (MUNK.: SUST. CII, 273, 244); *pirānik* MU. ua. (WICHM.: SUSA. XI, 23)

< or. *пряник* ua.

Az első szótag magánhangzója már az átadó orosz nyelvjárásban *e*-vé változott.

370. *piričaga* Sz., *pišaga* G. 'eskü; schwur' (MUNK.)

< or. *присяга* ua.

Az *š* ~ *č* nyelvjárási váltakozásra l. JEM. 45.

371. *pirolka* Sz. 'keresztutca; quergasse' (MUNK.)

< or. *перулок* sing. gen. *перулка* ua.

Az átvétel alapja az orosz szó sing. gen.-a lehetett. A második nyílt szótag magánhangzója kiesett. Az *u* ~ *o* nyelvjárási váltakozás a votjákban ismeretes (TYEPL. 30), az első szótagi, az oroszban is redukált *e* a veláris környezet hatására asszimilálódott.

372. *pirolok* Sz., *prorok* K. 'próféta; prophet' (MUNK.)

< or. *пророк* ua.

Az *r > l* változás oka elhasonulás lehetett.

373. *pirostoj* Sz., M. 'egyszerű, közönséges' (MUNK.); *prostoĭ* 'einfach, gemein' (WIED.); G. ua. (TYEPL.: Vopr. 287)

< or. *простой* ua.

374. *plata* G. 'kleidung' (WICHM.)

< or. *платье* sing. gen., plur. nom.-acc. *платья* ua.

A votják szó valószínűleg függő eset átvétele.

375. *plotnik* 'zimmermann' (WIED.)

< or. *плотник* ua.

376. *poštovoi* (*gumaga*) G. 'briefpapier' (WICHM.: SUSA. XI, 92)

< or. *почтовый* ua.

377. *podjač* Sz., *podjaš* M., *pěďaš*, *pěžaš* K. 'falusi jegyző; dorfnötär' (MUNK.); *podďžats* MU. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 28)

< or. *подьячий* ua.

Az affrikáció és dezaffrikáció problémáiról l. részletesen a második részben.

378. *podkov* G. 'patkó' (TYEPL.: Vopr. 283)

< or. *подкова* ua.

A szóvégi magánhangzóról l. a második részben.

379. *podrad kar-* 'dingen, mieten' (WIED.); *podrjad kariško* 'подряжу' (Szocsinyenyija . . . : TYEPL.: Pisz. 192)

< or. *подрядить* ua.

A *kar-* ige jelentése 'tesz, csinál', a *kariško* ennek kijelentő mód, jelen idő, egyes szám 3. személye.

380. *podruĝa-kyšet* 'kopfbinde' (WIED.); *podurga* M. 'széles fejkötő szalag; breite kopfbinde (der frauen)' (MUNK.)

< or. *подружа* 'barátnő'.

A *kyšet* szó jelentése 'kendő'. Érdekes a jelentésváltozás. A M. szó a jelzős szerkezetből kapta új jelentését.

381. *podval* T. 'pince' (TYEPL.: Vopr. 298)

< or. *подвал* ua.

382. *pogrid* 'keller' (WIED.)

< or. *погреб* ua.

383. *poitti-* Sz. 'imádságot énekelni; gebete singen' (MUNK.)

< or. *петь* 'énekelni'.

A *-ti* votják igeképző (JEM. 68). A *t* talán a következő *t* hatására depalatalizálódott.

384. *poka* G. 'míg, amíg' (TYEPL.: Vopr. 284)

< or. *пока* ua.

385. *pol* Sz. 'padló; fusboden' (MUNK.); G. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 43); ua. (PALLAS: TYEPL.: Pisz. 104)

< or. *пол* ua.

386. *polat* K. 'palota, nagyház; palast, grosses haus' (MUNK.)

< or. *полат* ua.

A végmagánhangzóról l. a második részben.

387. *polik* Sz., M., *polék* K. 'sereg, ezred; regiment' (MUNK.)

< or. *полк* ua.

388. *poluška* '1/4 kopejka' (WIED.)

- < or. *полушка* ua.
 389. *pol'tinnik* J. 'Poltinnik (einen halben Rubel)' (MUNK.: SUST. CII, 227)
 < or. *полтинник* ua.
 390. *potenat' kar'ni* G. 'totenfeier begehen' (WICHM.)
 < or. *поминать* ua.
 391. *potenka* G. 'totenfeier' (WICHM.)
 < or. *поминка* ua.
 392. *potidor* S. 'paradicsom' (TYEPL.: Vopr. 301)
 < or. *помидор* ua.
 393. *ponar* Sz., K. 'lámpa; lampe' (MUNK.); MU. ua. (WICHM.: SUSA. XI, 12)
 < or. *фонарь* ua.
 394. *pońdel'nik* Sz. 'hétfő; Montag' (MUNK.)
 < or. *понедельник* ua.
 A második nyílt szótag magánhangzója kiesett.
 395. *pop* G., J. 'geistlicher, prediger' (WICHM.); B. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 162); Sz., M. ua. (MUNK.); T. ua. (TYEPL.: Vopr. 296)
 < or. *pop* ua.
 396. *popetok* 'hinderniss' (WIED.)
 < or. *поперёк* ua.
 397. *poperos* K. 'cigaretta; cigarette' (MUNK.)
 < or. *папироса* ua.
 A szóvégi magánhangzóról l. a második részben.
 398. *porta* K. 'forma, alak; form, gestalt' (MUNK.)
 < or. *форма* ua.
 399. *poslednei* 'letzte' (WIED.)
 < or. *последний* ua.
 400. *posnoi* G. 'fasten' (WICHM.: SUSA. XI, 141); *posno* ua. (WIED.)
 < or. *постный*, praedicativ alak: *постно* ua.
 401. *posuda* G. 'edény' (TYEPL.: Vopr. 287); *pusuda* K. 'gefäss' (WICHM.: Vok. 7)
 < or. *посуда* ua.
 402. *potnos* K. 'untertasse' (WICHM.: Vok. 7)
 < or. *поднос* 'tálca'.
 403. *potolok* G. 'decke' (WICHM.: SUSA. XIX, 43)
 < or. *потолок* ua.
 404. *povoska* B. 'fuhrwerk' (WICHM.: SUSA. XIX, 182)
 < or. *повозка* ua.
 405. *povosta* 'flecken, kirchdorf' (WIED.)
 < or. *погост* ua.
 Az intervokalikus *g*-nek az orosz nyelvjárásokban *-γ-* kiejtése is van, ezt helyettesítette a votják *v*-vel (vö. Russzkaja gyialektologija 72).
 406. *pojok* MU. 'bettvorhang' (WICHM.: Vok. 8)
 < or. *полог* ua.
 A MU. nyelvjárásban a szóvégi *l* > *u*-re változott (UOTILA: 195).
 407. *pojstop* MU. 'viertelkannenmass, krug' (WICHM.); *polištóp* B. 'halben krug' (WICHM.: SUSA. XIX, 177); *poluštóp* J., Sz. 'halben Stof' (MUNK.: SUST. CII, 399, 9)
 < or. *полштоф* ua.
 L. az előző szócikk megjegyzését.

408. *požar, požar* Sz. 'tűzvész; feuersbrunst' (MUNK.)

< or. *пожар* ua.

A *ž* a Sz. nyelvjárásban néha affrikálódik (TYEPL. 24).

409. *pörad* Sz. 'nach der Reihe' (MUNK.: SUST. CII, 600)

< or. *по ряду* ua.

410. *praška-val* K 'lógós ló; nebenpferd' (MUNK.); J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 422)

< or. *праца* ua.

A *-val* szó jelentése 'ló'; a *-ka* kicsinyítő képző mind a votjákban, mind az oroszban használatos, s különösen ez utóbbiban gyakori.

411. *pražník* Sz. 'ünnepe; fest' (MUNK.); *prazník* MU. ua. (WICHM.: SUSA. XI, 123)

< or. *праздник* ua.

A *d* az oroszban sem hangzik. Nem indokolt az *n* depalatalizációja a MU. szóban.

412. *pražka* 'schnalle' (WIED.)

< or. *пряжка* ua.

413. *prigovor* 'urteilsspruch' (WIED.)

< or. *приговор* ua.

414. *pirimatti-* Sz. 'elfogadni; annehmen, empfangen' (MUNK.); *prinimat* kar- ua. (WIED.)

< or. *принимать* ua.

415. *prista* 'aufseher, gerichtsbote' (WIED.)

< or. *присмае* ua.

A votjákban a szóvégi *v* lekopott (l. UOTILA: 255)

416. *profš* G. 'weg, fort' (WICHM.)

< or. *проць* ua.

417. *prostit kar* K. 'bocsáss meg; verzeihe' (MUNK.)

< or. *простить* 'megbocsátani'.

A *karině* 'tesz' ige itt felszólító mód, egyes szám, második személyben szerepel.

418. *proti* 'gegenüber, in vergleich' (WIED.)

< or. *против* ua.

420. *provor* G. 'hurtig' (WICHM.: SUSA. XI, 165); J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 628)

< or. *проворный* ua.

A votjákban a szóról lekopott az orosz melléknévi végződés.

421. *prud* G. 'teich, damm' (WICHM.); *purud* Sz. ua. (MUNK.)

< or. *пруд* ua.

422. *pud* Sz. 'pud (súlymérték)' (MUNK.); *pud* J. ua. (WICHM.)

< or. *пуд* ua.

423. *pudofka* G. 'pud-mass' (WICHM.); *pudopka* J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 61); *pudokka* Szam. ua. (uo. 164)

< or. *пудовка* ua.

424. *pulá* B. 'kugel' (WICHM.: SUSA XIX, 177)

< or. *пуля* '(puska)golyó'

425. *punt* Sz. 'font; pfund' (MUNK.)

< or. *фунт* ua.

426. *pusta* 'wüst, öde, leer' (WIED.)

< or. *пусто* ua.

427. *pustol* Sz., J., K. 'finom posztó; feines tuch' (MUNK.); Szam. 'Tuchrock' (MUNK.: SUST. CII, 435)

< or. *постав* 'szövőszék'.

A posztó a gépről kapta nevét, amelyen készült. A hangmegfelelések szabályosak, magyarázatukat l. a második részben.

428. *puška* B. 'Geschütz' (WICHM.: SUSA. XIX, 177)

< or. *пушка* ua.

429. *pušta* K. 'posta; post' (MUNK.)

< or. *почта* ua.

A *čt* hangkapcsolatot a népnyelvben *št*-nek ejtik (vö. VASMER: II, 421 „Russ *čt* hyperkorrekt für *št*”).

r

430. *rad, irad* Sz., (é)rüd K. 'sor, rend, szabály; reihe, ordnung, regel' (MUNK.); *irad* J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 680)

< or. *ряд* ua.

A szókezdő *r* elé néha sarjadék magánhangzó kerül (JEM. 34). Ennek oka, hogy az eredeti fgr. szókezdő *r* a votjákban affrikálódott, és csak újabban (jövényszavakban) jelent meg ismét. További példákat l. a következő szavakban.

431. *rastvor* S. 'oldat' (TYEPL.: Vopr. 303)

< or. *раствор* ua.

432. *razbojnik* M. 'rablók; die räuber' (MUNK.)

< or. *разбойник* 'rabló'.

A *-jos* a többes szám jele a votjákban.

433. *restan* Sz. 'fogoly, rab; arrestant' (MUNK.)

< or. *арестант* ua.

434. *robotnik* G. 'knecht' (WICHM.)

< or. *работник* ua.

435. *rodňa* G. 'geschlecht, verwandschaft' (UOTILA: 50); *irodňa* J. ua. (WICHM.: SUSA. XI, 68); *rodňa* B. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 179); *rothä* K. ua. (MUNK.: SUST. CII, 16)

< or. *родня* ua.

436. *roditel* G. 'szülő' (TYEPL.: Vopr. 286)

< or. *родитель* ua.

437. *roskod* Sz., *roskot* K. 'költség, kiadás; kosten, ausgabe' (MUNK.)

< or. *расход* ua.

438. (é)rošša K. 'liget, cserjés; hain, gebüsch' (MUNK.)

< or. *роща* ua.

439. *rovno* G. 'accurat' (WICHM.: SUSA. XIX, 159)

< or. *ровно* 'pontosan'.

440. *rozga* 'rute' (WIED.)

< or. *розга* ua.

441. *ruda* 'erz' (WIED.)

< or. *руда* ua.

s

442. *sabla* 'säbel' (WIED.); K., Sz. ua. (MUNK.: SUST. CII, 633, 37)

< or. *сабля* ua.

443. *sad* Sz. 'kert; garten' (MUNK.); J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 389)

< or. *cađ* ua.

444. *sak* K. 'ághegyháló; eine art fischhamen' (MUNK.)

< or. *caк* ua.

445. *sakar* G. 'zucker' (WICHM.: SUSA. XIX, 121); Sz., *sakër* K. ua. (MUNK.); *saçar* J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 417)

< or. *caçap* ua.

446. *salatka* Sz., *salaska* K. 'kis szán; kleiner schlitten' (MUNK.)

< or. plur. *caлазку* ua.

A votják más szavak mintájára kikövetkeztetett egyes számú alakot vett át. A *z* a *k* előtt zöngétlenült. A *s* > *č* szórványos affrikációról l. JEM. 45.

447. *saldat* G. 'soldat' (WICHM.); Sz. ua. (MUNK.); K. ua. (MUNK.: SUST. CII, 213); *saýdat* MU. ua. (WICHM.: SUSA. XI, 47)

< or. *coldam* ua.

448. *samož* G., J., MU. 'umschreibung des superlativus' (WICHM.); K., Sz. ua. (MUNK.); Szl. ua. (MUNK.: SUST. CII, 129)

< or. *caмьй* ua.

449. *samavar* J., *samour* U. 'theemaschine' (WICHM.); *samovar* G., MU. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 51, 22); *samavar* Sz. ua. (MUNK.: SUST. CII, 10)

< or. *camovar* ua.

450. *sapeg* G., J., *sapek* MU. 'stiefel' (UOTILA: 134); *sapäg* Sz., K., *čapog* Sz. ua. (MUNK.); *sapeg* ua. (MILLER: TYEPL.: PISZM. 45); *gensapeg* S. ua. (TYEPL.: Vopr. 302); *sapeg* B. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 177)

< or. *canoz* ua.

A szóvég valószínűleg az *eg* votják kicsinyítő képző analógiájára alakult át (vö. UOTILA: 133). Az *s* > *č* szórványos affrikációra l. JEM. 45.

451. *saraj* Sz., K. 'szín, csűr; scheuner, schuppen' (MUNK.); *saraj* J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 411)

< or. *capaj* ua.

452. *savrasko* Sz., *savraska* M. 'sárga, világosbarna ló; ins gelbe fallendes pferd' (MUNK.); *sabras* G. 'rehbraun' (UOTILA: 259)

< or. *caspacka* 'világosbarna ló'; *caвpacый* 'világosbarna'.

A *v* > *b* szórványos fejlődésről l. UOTILA: 259.

453. *sa'in* J. 'Satin' (MUNK.: SUST. CII, 685)

< or. *camuh* ua.

454. *sažem* Sz. 'öl (mérték); klafter'; *čažžäm* U. ua. (MUNK.); *tšażem* G. ua. (WICHM.: SUSA. XI, 182); *tšażem* MU., *sažem* MU., M., *sažžem* U. ua. (UOTILA: 37); *sažen* K., UB. ua. (MUNK.: SUST. CII, 178, 223)

< or. *caжeнь* ua.

A szóvégi *-em* a hasonló végződésű főnevek analógiájára keletkezett (UOTILA: 235).

455. *seńék* K., *seńik* Am. 'fészer, szín; scheune, scheuer' (MUNK.); *seńik* Sz. ua. (MUNK.: SUST. CII, 562)

< or. *ceńuk* ua.

456. *sereda* Sz. 'szerda; mittwoch' (MUNK.)

< or. *cpeda* ua.

457. *sirota* J. 'Waise' (WICHM.: SUSA. XI, 83)

< or. *cupoma* ua.

458. *silužit'i*, *silužit' karni* Sz. 'szolgálni; dienen' (MUNK.); G. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 131)

- < or. *служить* ua.
 459. *sirok* Sz., *sěrok* K. 'határidő; termin' (MUNK.); *surok* MU. 'zeit'
 (WICHM.: SUSA. XIX, 25)
 < or. *срок* 'határidő'.
 460. *skaska* G. 'märchen' (WICHM.); Szl., T. ua. (Vopr. 292, 300)
 < or. *сказка* ua.
 461. *slava* Sz. 'dicsőség' (MUNK.)
 < or. *слава* ua.
 462. *sluga* G. 'szolga' (Vopr. 283)
 < or. *слуга* ua.
 463. *sobor-čerk* Sz. 'székesegyház; domkirche' (MUNK.)
 < or. *собор* ua.
 464. *soglaš* Sz., *soglaš* G. 'egyesség, egyetértés, béke; einigkeit, eintracht, friede' (MUNK.); *soglas* M. 'einverstanden' (WICHM.)
 < or. *согласие* ua.
 A votják az orosz képzőtlen tövet vette át.
 465. *soťnik, soťnik* K. 'csósz; feldhüter, waldhüter' (MUNK.)
 < or. *сотник* 'százados, tiszt'.
 A szó új jelentését egy általános 'felügyelő' jelentésből kaphatta.
 466. *spirt* Sz. 'Spiritus' (MUNK.: SUST. CII, 158)
 < or. *спирт* ua.
 467. *spor* 'sterit' (WIED.)
 < or. *спор* ua.
 468. *sporit kar-* G. 'vitatkozni' (Vopr. 286)
 < or. *спорить* ua.
 469. *srazu* T. 'egyszerre, hirtelen' (Vopr. 299)
 < or. *сразу* ua.
 470. *ssylka, sylka* 'verbannung, exil' (WIED.)
 < or. *ссылка* ua.
 471. *stabeš* K. 'kis csésze' (MUNKÁCSI: NyK. XVIII, 441); *tabel's* Szl.
 'tasse' (UOTILA: 259)
 < or. *стасеу* ua.
 A $v > b$ illetve a $tš > s$ szórványos nyelvjárási változások (I. UOTILA:
 259; JEM. 45).
 472. *stado* 'herde' (WIED.)
 < or. *стадо* ua.
 473. *stalnoj* J. 'stählern' (WICHM.: SUSA. XI, 188)
 < or. *стальной* ua.
 474. *stan* 'webstuhl' (GOMBÓCZ: NyK. XL, 471); *ěstan* K. 'sajtó; presse'
 (MUNK.)
 < or. *стан* 'nagyobb gép'.
 A szó jelentése a votjákban két irányban is konkretizálódott.
 475. *starik* G. 'alter, ehegatte, greis' (WICHM.); Szl. ua. (Vopr. 289)
 < or. *старик* 'öregember'.
 476. *staruka* Szl. 'öregasszony' (Vopr. 289)
 < or. *старуха* ua.
 477. *step* 'wüste' (WIED.)
 < or. *степь* ua.
 478. *stolar* G. 'asztalos' (Vopr. 287)
 < or. *столяр* ua.

479. *stopka* G. 'branntweinglas' (WICHM.); *istopka* Sz., *stopka* U. ua. (MUNK.: SUST. CII, 8, 485)

< or. *стопка* ua.

480. *strapka* K. 'Köchin' (MUNK.: SUST. CII, 623)

< or. *стряпка* ua.

481. *stražnik* J., *stýražník* G. 'Waldhüter' (MUNK.: SUST. CII, 272, 297)

< or. *стражник* 'őr'.

482. *struna* 'saite' (WIED.)

< or. *струна* ua.

483. *stupaž* Sz. 'Marsch' (MUNK.: SUST. CII, 512)

< or. *ступаž* 'előre!'

484. *stena* G. 'Wand' (WICHM.: SUSA. XI, 98)

< or. *стена* ua.

485. *subota* Sz., *subbota* G., K. 'szombat; samstag' (MUNK.)

< or. *суббота* ua.

486. *sud* Sz., K. 'bíráskodás, ítélet; gericht, urteil' (MUNK.)

< or. *суд* ua.

487. *suditti*-Sz. 'bíráskodni, ítélni; urteilen' (MUNK.); *sudít kar*-G., MU. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 146, 22)

< or. *судити* ua.

488. *sudja* 'richter' (WIED.)

< or. *судья* ua.

489. *sumka* Szl. 'táska' (Vopr. 291)

< or. *сумка* ua.

490. *svat* G. 'die mutter meines schwiegersohnes' (WICHM.: SUSA. XIX, 159)

< or. *сват* ua.

491. *svidetel* 'zeuge' (WIED.)

< or. *свидетель* ua.

§

492. *šalaš* 'zelt' (WIED.); *šalas* G. ua. (WICHM.: SUSA. XI, 91); *šalaš* Szl. ua. (Vopr. 291)

< or. *шалаш* ua.

A votjákokkal érintkező egyes orosz nyelvjárásokban lágy (š) hangot ejtenek, ehhez pedig közelebb áll a lágy š, mint a kemény š (KUZN.: Dial. 61).

493. *šelo* G. 'kirchdorf' (WICHM.); B. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 173)

< or. *село* ua.

494. *šemja* G., J., U. 'familie' (WICHM.); G., M., *semňa* K., *semja* Sz. ua. (MUNK.); *šemňa* MU. ua. (UOTILA: 390); B. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 164)

< or. *семья* ua.

A szóban mutatkozó ű nyelvjárasi jelenség.

495. *šenkošilka* Szl. 'kaszálogép' (Vopr. 291)

< or. *сенокосилка* ua.

496. *šera* Sz., K. 'kén; schwefel'; *šera-tolež* J. 'február; feber' (MUNK.)

< or. *сера* 'kén'.

A *tolež* szó jelentése 'hónap'.

497. *šet* K., *čet* U. 'háló; fischernetz' (MUNK.); *šet* G. ua. (WICHM.: SUSA. XI, 163)

- < or. *сѣмь* ua.
 Az *s* > *č*, *t* > *t* szórványos nyelvjárási változások (I. JEM. 46 és UOTILA: 422).
 498. *šodaki* Sz. 'mégis; dennoch' (MUNK.)
 < or. *всѣмаку* ua.
 A szókezdő *v* kiesett, a *t* zöngésült.
 499. *šuseg* G. 'getreidekasten' (WICHM.); *šusäg* Am. ua. (MUNK.)
 < or. *сусек* ua.
 A szóvégi *k* az *eg* votják kicsinyítő képző hatására zöngésült (UOTILA: 133).

š

500. *šafraň* Sz. 'Safran' (MUNK.: SUST. CII, 158)
 < or. *шафран* ua.
 501. *šag* G. 'lépés' (Vopr. 286)
 < or. *шаг* ua.
 502. *šal'* Sz., K. 'sál; shawl' (MUNK.)
 < or. *шалъ* ua.
 503. *šalkka* Sz. 'fakártus; hölzerne kanne' (MUNK.); J., *šaika* U. ua. (UOTILA: 378)
 < or. *шайка* ua.
 A ritka or. *j* ~ votj. *l* megfelelés talán a szóeleji hasonló változás hatására jelentkezik (UOTILA: 72).
 504. *šahgi* 'töltött lepény; gefüllter kuchen' (MUNK.)
 < or. *шаньга* plur. *шаньгу* ua.
 A votják szó az or. plur. nom. átvétele.
 505. *šapka* 'mütze' (WIED.); G. ua. (Vopr. 286); B. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 166)
 < or. *шанка* ua.
 506. *šar* 'kugel' (WIED.)
 < or. *шар* ua.
 507. *šaraka* Sz. 'kicsiny, henger alakú botocskák; kleine, runde stückchen' (MUNK.)
 < or. *шарок* ua.
 508. *šaravar* Sz. 'széles szárú nadrág; breite hosen' (MUNK.)
 < or. *шаравары* ua.
 A votják a kikövetkeztetett egyes számú alakot vette át.
 509. *šert* 'eid' (WIED.)
 < or. *шертъ* ua.
 510. *šompal* Sz. 'puskavessző; ladestock' (MUNK.)
 < or. *шомполь* ua.
 511. *šila* Sz., *šela*, *šela* K. 'nyaklószi; halsriemen' (MUNK.)
 < or. *шля* ua.
 512. *šynel'* 'mantel' (WIED.)
 < or. *шунель* ua.
 513. *šlapa* G. 'hut' (UOTILA: 85); *šlapa* M., *šlapa* MU. ua. (WICHM.); *išlapa* MU. ua. (JEM. 60); *šilapa*, *išlapa* Sz., *šlapa*, *ěšlapa* K. ua. (MUNK.); *šlapa* Szl. ua. (Vopr. 301)
 < or. *шляпа* ua.

Egyes változatokban a szóeleji mássalhangzó-torlódás feloldódott.

514. *šogol* M. 'nyalka legény; schöner bursche' (MUNK.)
 < or. *щеголь* ua.
 515. *šotka* 'kefe;bürste' (MUNK.)
 < or. *щётка* ua.
 516. *špaga* 'degen' (WIED.)
 < or. *шпага* ua.
 517. *što* G., T. 'hogy' (Vopr. 286, 300); *tšto* 'dass' (WIED.)
 < or. *что* ua., ejtése: *što*
 518. *štobe* G. 'hogy' (Vopr. 287)
 < or. *чтобы* ua., ejtése: *štobj*.
 519. *štuka* G. 'dolog, tárgy, holmi' (Vopr. 287)
 < or. *штука* ua.
 520. *šuba* Sz. 'suba; pelz' (MUNK.); G. ua. (WICHM.: Vok. 9)
 < or. *шуба* ua.

t

521. *taji-* Sz. 'titkolni; verbergen' (MUNK.)
 < or. *таить* ua.
 522. *taljanskoj* J. 'italienische' (MUNK.: SUST. CII, 426)
 < or. *итальянский* ua.
 523. *tavar* J. 'ware' (WICHM.)
 < or. *товар* ua.
 524. *tiska* 'presse, kelter' (WIED.)
 < or. *тиска* ua.
 525. *tirojka, tiroj* Sz., M. 'hármás fogat; dreigespann' (MUNK.)
 < or. *тройка* ua.
 526. *tmín* 'kümmel' (WIED.)
 < or. *тмин* ua.
 527. *toliktäm* G. 'együgyű, buta; einfältig, dumm' (MUNK.)
 < or. *толк* 'értelem'.
 A *täm* votják fosztóképző (Gramm. udm. 142).
 528. *tolko* G., M., MU. 'nur' (WICHM.); B. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 177); K. ua. (MUNK.: SUST. CII, 210); J. ua. (MUNK.)
 < or. *только* ua.
 529. *tožo* G. 'is, szintén' (Vopr. 285); Sz., J. 'so wie so' (MUNK.)
 < or. *тоже* 'is, szintén'.
 530. *tulka, stulka* Sz. 'tengelyágy; büchse in rade' (MUNK.)
 < or. *тулка* ua.
 A votják szó első változatáról a *v* lekopott, a másodikban a rákövetkező *t*-hez képzésben közelebb eső spiráns lépett helyébe.
 531. *turupka* G. 'tabakspfeife' (WICHM.); *tiripka* U. ua. (MUNK.); *trupka* B. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 177)
 < or. *трубка* ua.
 532. *trava* Szl. 'fű' (Vopr. 292)
 < or. *трава* ua.

t

533. *tağa-gozy* 'zugseil' (WIED.)
 < or. *тяга* ua.

534. *telegram-dubo* K. 'Telegraphen-stangen' (MUNK.: SUST. CII, 354)

< or. *телеграм* 'távirat'

535. *turma* 'gefängniss' (WIED.)

< or. *тюрма* ua.

u

536. *ugoššat kar-* Szl. 'megvendégetni' (Vopr. 292)

< or. *угощать* ua.

537. *ukaz* 'parancs; befehl' (MUNK.)

< or. *указ* ua.

538. *ukno* K. 'ablak; fenster' (MUNK.); S. ua. (Vopr. 301); G. U. ua. (WICHM.); MU. ua. (MUNK.: SUSA. XIX, 18); J., Sz., Szam. ua. (MUNK.: SUST. CII, 72, 27, 433)

< or. *окно* ua.

539. *uksus* K. 'ecet; essig' (MUNK.)

< or. *уксус* ua.

540. *ulča* Sz. 'utca; gasse' (MUNK.); *ultša* G. ua. (WICHM.: SUSA. XI, 92);

ultša B. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 177)

< or. *улица* ua.

A második nyílt szótag magánhangzója kiesett.

541. *urok* 'lection' (MUNKÁCSI: NyK. XVIII, 442)

< or. *урок* ua.

542. *užim* J., M., MU., *užim* U., *ožim*, *ožim* G. 'wintersaat' (UOTILA: 156)

< or. *озимь* ua.

543. *užim* Sz. 'mazzola; rosine' (MUNK.)

< or. *узюм* ua.

A votják szóban hangátvetés történt. A ž analógiás fejlődés eredménye (UOTILA: 186).

v

544. *var* Sz. 'vargaszurok; schusterpech' (MUNK.)

< or. *вар* ua.

545. *vataga* G. 'család, háznép; familie, gesindel' (MUNK.)

< or. *ватара* 'embercsoport'

546. *vataman* G., M. 'rablókapitány; räuberhauptmann' (MUNK.)

< or. *атаман* 'vezér'.

547. *vedomoš-gožtet* 'zeitung' (WIED.)

< or. *ведомость* 'időszaki sajtótermékek neve'.

A *gožtet* szó jelentése 'irat, levél'.

548. *vedra* G. 'eimer' (WICHM.); B. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 167); Sz. K., M. ua. (MUNK.); J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 94)

< or. *ведро* ua.

549. *vedun* G. 'hexenmeister' (WICHM.); *vedin* Sz., M., *vedon* K. ua. (MUNK.); *vedin* J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 149)

< or. *ведун* ua.

550. *velbud* 'kameel' (WIED.)

< or. *nyj. велбуд* ua.

551. *veňčatti-* Sz. 'esketni; trauen'; *veňčask-* 'esküdni; sich trauen lassen' (MUNK.)
 < or. *венчать* 'megkoszorúz, összeesket'.
 A *ti* és az *sk* votják igeképzők (JEM. 65, 68).
552. *veňeč, veňča* Sz. 'koszorú, virágfüzér; kranz' (MUNK.)
 < or. *венец* sing. gen. *венца* ua.
 A második változat a sing. gen. átvétele.
553. *veňik* Sz., *veňek* K. 'fürdősoprü; badebesen' (MUNK.); *veňik* G., MU., *veňik* M., Sz., *veňik* U. ua. (UOTILA: 133)
 < or. *веник* ua.
554. *veť, ved'* Sz., K. 'hiszen; ja doch' (MUNK.); *veť* MU. ua. (WICHM.); J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 376); B. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 179); T. ua. (Vopr. 298)
 < or. *ведь* ua.
555. *vilka* 'gabel' (WIED.)
 < or. *вилка* ua.
556. *viyorsk* G. 'werst' (MUNK.: SUST. CII, 584); *viyors* B. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 167)
 < or. *вѣрст* ua.
557. *vina* G., J., U. 'wein, brandtwein' (WICHM.); Sz., M. ua. (MUNK.); B. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 167); T., Szl. ua. (ТРЕПЛ.: Pisz. 102)
 < or. *вино* sing. gen. plur. nom.-acc. *вина* 'bor'.
 A votják szó talán függő eset átvétele.
558. *vinamat* Sz. 'bűnös; sündig' (MUNK.)
 < or. nyj. *винамат* ua.
 Az or. nyj. alakot a cser. *vinamat* ua. szó alapján feltételezhetjük.
559. *vint* 'schraube' (WIED.)
 < or. *винт* ua.
560. *viski* 'schläfe' (WIED.)
 < or. plur.: *вуски* ua.
561. *virëma* Sz., *virëma* J. 'idő, időjárás; zeit, wetter' (MUNK.)
 < or. *время* ua.
562. *vodanoj* Szl. 'vízi' (Vopr. 292)
 < or. *водяной* ua.
563. *volok* Sz., M. 'két folyó v. folyóág közti térség; raum zwischen zwei flüssen od. flusszweigen' (MUNK.)
 < or. *волок* ua.
564. *vojna* G., B. 'krieg' (WICHM.: SUSA. XIX, 131, 177)
 < or. *война* ua.
565. *volnoj kalik* Sz. 'szabad, jobbágyi kötelességektől fölmentett nép; freies, von den leibeigen dienste befreites volk' (MUNK.) (*kalik* 'nép; volk')
 < or. *вольный* 'szabad'.
566. *vor* Sz., K. 'tolvaj; dieb' (MUNK.); U. ua. (WICHM.); T. ua. (Vopr. 295); G. ua. (WICHM.: SUSA. XI, 149)
 < or. *вор* ua.
567. *vorok* G. 'haufe' (WICHM.)
 < or. *ворох* ua.
568. *voronka* Sz., K. 'tölcsér; trichter' (MUNK.)
 < or. *воронка* ua.
569. *vorota* G. 'pforter' (WICHM.); *vorta* B. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 167)

- < or. plur. *сорома* ua.
 570. *vospitsa* 'blatter, pocke' (WIED.)
 < or. *сочница* ua.
 571. *voj* G., T. 'ime' (Vopr. 283, 295); J. 'siehe da!' (WICHM.);
 J. ua. (WICHM.: SUSA. XIX, 92)
 < or. *сот* ua.
 572. *voj* G., J. 'fuder' (WICHM.)
 < or. *сот* ua.
- z
573. *zabor* G. 'zaun, gehäge' (WICHM.); K. *zabord* Sz. ua. (MUNK.)
 < or. *забор* ua.
 574. *zatsot karyny* 'ersetzen' (WIED.)
 < or. *зачѣт* 'abrechnung'.
 575. *zador* K. 'heves, tüzes; hitzig, reizbar' (MUNK.)
 < or. *задор* 'hév'.
 576. *zagar* 'brand' (WIED.)
 < or. *загар* 'das entbrennen, bräunung (durch sonne)'.
 577. *zaklat* Sz., K. 'zálog; pfand' (MUNK.)
 < or. *заклад* ua.
 578. *zakon* Sz., K. 'törvény; gesetz' (MUNK.)
 < or. *закон* ua.
 579. *zakot* Sz., M. 'árnyékszék; retirade' (MUNK.); *zakod* J. ua. (MUNK.:
 SUST. CII, 492); B. ua. (UOTILA: 117)
 < or. *заход* ua.
 580. *zamok* 'schloss' (WIED.); J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 243)
 < or. *замок* ua.
 581. *zapas* Sz. 'Vorrat' (MUNK.: SUST. CII, 648)
 < or. *запас* ua.
 582. *zapoved* 'gebot' (WIED.)
 < or. *заповед* ua.
 583. *zarad* B. 'schuss' (WICHM.: SUSA. XIX, 177)
 < or. *заряд* ua.
 584. *zaredit kar-* B. 'laden' (WICHM.: SUSA. XIX, 177)
 < or. *зарядитъ* 'tölteni'.
 585. *zaslužít kar-* 'verdienen' (WIED.)
 < or. *заслужитъ* ua.
 586. *zastaniny* 'antreffen, vorfinden' (WIED.)
 < or. *застать* ua.
 Az *n* votják igeképző, a *ny* az infinitivus végződése.
 587. *zavod* Sz., *zabot, zabod* K. 'gyár; fabrik' (MUNK.); U., M. ua. (UOTILA:
 117); *zavod* G., B. ua. (Vopr. 283, 288)
 < or. *завод* ua.
 A *v* > *b* fejlődésre l. UOTILA: 259.
 588. *značit* Szl., T. 'tehát' (Vopr. 289, 295)
 < or. *значит* ua.
 589. *znamenije* 'zeichen' (WIED.)
 < or. *знамение* ua.

590. *zolotoj* Szl. 'arany' (Vopr. 289)

< or. *золотой* ua.

591. *zemlanka* T. 'földbevájt kunyhó' (Vopr. 294)

< or. *землянка* ua.

ž

592. *žaba* U. 'frosch' (UOTILA: 45)

< or. *жаба* ua.

593. *žal'* G., MU., Sz., U. 'mitleid, erbarmen'; *žal'ani* J., M. 'bedauern, beklagen' (UOTILA: 44); *žala-* T. ua. (Vopr. 296)

< or. *жаль* 'kár, sajnálom'

594. *žalavani* Sz. 'fizetés, zsold; gehalt, sold' (MUNK.)

< or. *жалование* ua.

595. *žarkoi* 'braten' (WIED.)

< or. *жаркое* ua.

596. *žereba* K. 'sors; loos' (MUNK.)

< or. *жеребья* ua.

597. *život* G. 'vieh' (WICHM.); K., Sz. ua. (MUNK.); J. ua. (MUNK.: SUST. CII, 63)

< or. *живот* ua.

598. *žolob* G., U., *zolop* M. 'dachrinne' (WICHM.); *zolop* Sz., K. ua. (MUNK.); J., *зопор* MU. ua. (UOTILA: 44–45)

< or. *жолоб* ua.

dž

599. *džudyny* 'sich wundern' (WIED.)

< or. *чудо* 'csoda'

dž

510. *žar* Sz., J., *žar* K. 'szürkület, hajnal; morgendämmerung' (MUNK.)

< or. *заря* ua.

A z > ž affrikációról l. ТУЕПЛ.: 24; UOTILA: 186.

Csúcs SÁNDOR

(Folytatjuk)

Резюме на русском языке публикуется после второй части работы в следующем томе нашего журнала.

Rövidítések

Votják nyelvjárások

B.	beszermáni
G.	glazovi
J.	jelebugai
K.	kazáni
M.	malmyzsi
MU.	malmyzs-urzsumi

S.	sosmai
Sz.	szarapuli
Szam.	szamarai
Szl.	szlobodai
T.	tilovaji
U.	ufai
UB.	ufa-birszki

Források

- AM.: T. G. AMINOFF, Wotjakilaisia kielinäytteitä. SUSA. I, 32—55.
 Gramm. udm.: Grammatyika szovremennovo udmurtszkovo jazika. Izsevszk, 1962.
- JEM.: JEMELJANOV
 JEMELJANOV: JEMELJANOV, Grammatyika votjackovo jazika. Leningrád, 1927.
 KUZN. Dial.: KUZNYECOV, Russzkaja gyalektologija Moszkva, 1951.
 MILLER: TYEPL. Pisz.: I. TYEPL. Pisz. alatt
 MOGILIN: TYEPL. Pisz.: I. TYEPL. Pisz. alatt
 MUNK.: MUNKÁCSI BERNÁT, Votják szótár. Budapest, 1890—1896.
 MUNK.: SUST. CII.: MUNKÁCSI-FUCHS, Volksbräuche und Volksdichtung der Wotjaken. SUST. CII. Helsinki, 1952.
 PALLAS: TYEPL. Pisz.: I. TYEPL. Pisz. alatt
 Szocsinyenyija . . . : TYEPL. Pisz.: I. TYEPL. Pisz. alatt
 TYEPL.: T. I. TYEPLJASINA, Kratkaja programma-voprosnyik po szobiranyiju szvegyenyij ob udmurtszkij gyalektah. Moszkva, 1966.
 TYEPL. Pisz.: T. I. TYEPLJASINA, Pamjatnyiki udmurtszkoj pizmennosztji XVIII. veka. Moszkva, 1966.
 TYEPL. Vopr.: I. Vopr. alatt
 UOTILA: T. E. UOTILA, Zur Geschichte des Konsonantismus in den permischen Sprachen. SUST. LXV. Helsinki, 1933.
 VASMER: VASMER, MAX, Russisches Etymologisches Wörterbuch I—III. Heidelberg, 1953—58.
 Vopr.: Voproszi finno-ugorszkovo jazikoznanyija. Moszkva, 1962.
 WICHM.: WICHMANN, YRJÖ, Wotjakische Chrestomathie mit Glossar. Helsingfors, 1901.
 WICHM.: SUSA. XI.: WICHMANN, Wotjakische sprachproben I. SUSA. XI/1. Helsinki, 1893.
 WICHM.: SUSA. XIX.: WICHMANN, Wotjakische sprachproben II. SUSA. XIX/1. Helsinki, 1901.
 WICHM.: Vok.: WICHMANN, Zur Geschichte des Vokalismus der ersten Silbe im Wotjakischen mit Rücksicht auf das Syrjänische. SUST. XXXVI. Helsinki, 1915.
 WIED.: F. J. WIEDEMANN, Syrjänisch—deutsches Wörterbuch nebst einem Wotjakisch—deutsch im Anhang. St. Petersburg, 1880.